

อายุบวร...ศรีลังกา

โดย

สาวิกา ศาสตรพงศ์

อายุบวร...ศรีลังกา

คำว่า “อายุบวร” เป็นภาษาศรีลังกา เหมือนคำว่า “สวัสดี” ในภาษาไทย มีความหมายคล้ายกัน คือ ให้มีความสุข อายุยืนยาว

เมื่อมาฟังท่านอาจารย์บรรยายธรรมที่วัดบวรใหม่ ๆ นั้น (ปี ๒๕๒๔) ก็ติดตามฟังรายการ “แนวทางเจริญวิปัสสนา” ทุกวัน เมื่อมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนานำเทพการบรรยายปี ๒๕๒๒ มาออกอากาศในปี ๒๔ นั้น ท่านอาจารย์ได้เล่าเรื่องการเข้าร่วมสัมมนาทางพระพุทธศาสนาที่ประเทศศรีลังกาให้ฟังอย่างละเอียด ท่านไปสัมมนากับอาจารย์ดวงเดือน บารมีธรรม คุณนีน่า วันกอร์คคอม คุณซาร่าห์ แอบบ็อต โดยมีท่านธัมมโร (Mr. Alan Driver) พระภิกษุชาวออสเตรเลียที่ไปจำพรรษาที่ศรีลังกาและเป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์ เป็นผู้ประสานงาน

ท่านอาจารย์เล่าถึงความศรัทธาอย่างมั่นคงในพระพุทธศาสนาของชาวศรีลังกา แม้ว่าจะตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกที่มีศาสนาและวัฒนธรรมต่างกันหลายร้อยปีก็ตาม แต่ชาวศรีลังกายังคงรักษาศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างเหนียวแน่น เหมือนพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของชาวศรีลังกา ไม่มีใครจะมาเปลี่ยนแปลงได้

นอกจากนั้นคนศรีลังกายังมีอิทธยาศัยน่ารัก และประเทศศรีลังกาเป็นเกาะเล็ก ๆ ที่สวยงาม สงบร่มเย็นภายใต้ร่มเงาของพระศรีมหาโพธิ์ ที่นำหน่อจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พุทธคยา มาปลูกในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และไม่เคยถูกทำลายเลย จนบัดนี้ได้รับการจดบันทึกจากกินเนสส์บุ๊กว่า เป็นต้นไม้ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก ถึง ๒,๓๑๖ ปี

เป็นธรรมดาของเราที่ชอบการเดินทางท่องเที่ยว ไปดูไปเห็นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่สวยงาม ฟังแล้วก็อยากจะไปอย่างมาก แต่ช่วงนั้นประเทศศรีลังกา มีการสู้รบแบ่งแยกดินแดนระหว่างกบฏพยัคฆ์ทมิฬอีแลมและรัฐบาล ซึ่งการต่อสู้ยืดเยื้อเป็นเวลาหลายสิบปี มีการยิงระเบิดแม้แต่ในวัดที่ประดิษฐานพระเจี๊วแก้ว เมื่อปรารภเรื่องนี้ให้คุณอลันฟัง (ท่านลาสิกขาบทแล้วในตอนที่เราเจอกัน เมื่อเดินทางไปมัสการสังเวชนียสถานในประเทศอินเดียในปี ๒๕๓๐) ท่านบอกว่า เป็นไปไม่ได้ ไม่มีโอกาสที่จะสงบจน

ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางอย่างปลอดภัย ซึ่งก็จริงสำหรับชีวิตของท่าน เพราะหลังจากนั้นไม่นานท่านก็เสียชีวิต (๒๕๓๑) และหลังจากนั้นอีกนานกว่าสิบปี จนถึงปี ๒๕๔๕ (ถ้าจำไม่ผิด) การสู้รบก็ซาลง การท่องเที่ยวศรีลังกาจึงจัดโปรโมชั่นให้ไปกราบนมัสการพระเชี้ยวแก้ว และท่องเที่ยวสถานที่สำคัญหลายแห่งทั่วเกาะลังกา ในราคาพิเศษ เราจึงมีโอกาสร่วมเดินทางร่วมกับท่านอาจารย์และชาวมุลินิธิฯ นับกว่า ๑๐๐ ชีวิตไปนมัสการพระเชี้ยวแก้ว และต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่ประเทศศรีลังกา

ในการเดินทางครั้งนั้น เราเพิ่งอยู่ในระยะพักฟื้นจากการผ่าตัดรักษามะเร็งเต้านม และโปรแกรมที่จัดให้ท่องเที่ยวนั้นก็แน่นมาก จำได้ว่าต้องตื่นตี ๔ ทานข้าวเช้าตี ๕ เดินทาง ๖ โมงเช้าเกือบทุกวัน และกว่าจะได้นอนโรงแรมแต่ละแห่งก็เกือบ ๕ ทุ่มทุกคืน แม้จะได้อยู่โรงแรมระดับห้าดาวสวยงามติดอันดับโลก แต่ก็เหนื่อยล้าเกินกว่าจะชื่นชมกับความงาม (สำหรับเราคนเดียว) ที่ได้เห็น แต่ก็ยังได้ประทับใจกับชาวศรีลังกาทุกเพศทุกวัยที่มาวัดกันเนืองแน่น มากกราบนมัสการพระศรีมหาโพธิ์ มารดน้ำต้นโพธิ์ในวัด มาไหว้พระสวดมนต์ กวาดลานวัด นำผ้าฉัพพรรณรังสีมาห่มพระเจดีย์ และเสียงสาธุการเมื่อเราช่วยถวายรูปทำบุญกับชาวบ้านที่นำผ้าที่จะห่มเจดีย์มาแห่รอบวัด

มีความหวังว่า จะกลับไปกราบนมัสการพระเชี้ยวแก้วและพระศรีมหาโพธิ์อีกครั้งเช่นเคย (สำหรับผู้ที่มีความติดข้องกับทุกสิ่งที่เห็นที่ได้ยิน ไม่ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของเหตุปัจจัยอย่างที่ได้ศึกษามาเลย) แต่ก็ไม่มีโอกาสที่เหมาะสม แม้ว่าการเดินทางไปศรีลังกาจะสะดวก เพราะสำหรับคนไทยแล้วไม่ต้องทำวีซ่าถ้าอยู่ไม่เกิน ๓๐ วัน จะเดินทางไปเองก็ได้อย่างที่เคยคิดไว้ในตอนนั้น แต่เวลาก็กว้างมากกว่าสิบปี จึงมีโอกาสได้ไปอีกครั้ง ไปคราวนี้คิดว่าจะให้เป็นกุศลมากที่สุด จึงได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเกาะลังกาจากอรรถกถามาแล้วให้ฟังด้วยค่ะ

พระราชประวัติของพระเจ้าอโศกมหาราช

ได้อ่านอรรถกถา พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาค มีเรื่องเกี่ยวกับพระราชประวัติของพระเจ้าอโศกมหาราช ประวัติเกาะลังกาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า และการตั้งมั่นพระพุทธศาสนาในเกาะลังกาซึ่งยาวมาก ประมาณ ๖๐ หน้ากระดาษ A4 พยายามใช้วิชาย่อความที่เคยเรียนมาแต่เด็ก แต่ไม่ทราบว่าจะได้ผลอย่างไร เพราะการย่อความ คือ นำใจความที่คิดว่าสำคัญมาเขียนใหม่ ซึ่งความคิดว่า สิ่งใดสำคัญของแต่ละบุคคลนั้นก็แตกต่างกันตามการสะสม ดังนั้นถ้าต้องการความละเอียดถูกต้องทั้งหมด ก็ควรอ่านจากอรรถกถาเอง

ก่อนจะเล่าถึงประวัติของเกาะลังกาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า อรรถกถาก็ได้เล่าถึงชีวิตของพระเจ้าอโศกอย่างละเอียด ซึ่งพอจะสรุปย่อ ๆ ได้ว่า ท่านเป็นโอรสองค์หนึ่งในบรรดาโอรส ๑๐๑ พระองค์ของพระเจ้าพินทุसारแห่งเมืองปาฏลีบุตร ขณะที่ท่านเป็นอุปราชไปครองเมืองอุชเชนีนั้น พระบิดาประชวรหนัก ท่านจึงเดินทางกลับมาเมืองปาฏลีบุตร และสำเร็จโทษโอรสเหล่านั้นทั้งหมด ยกเว้นเจ้าติสสกุमार ผู้เป็นอนุชาร่วมมารดาพระองค์เดียว และเมื่อ พ.ศ. ๒๑๘ ก็ได้อภิเษกตนเองเป็นเอกราชในชมพูทวีปทั้งหมด ทรงมีอำนาจแผ่ไปทั่วทั้งทวีป และทรงแต่งตั้งให้เจ้าติสสกุमारเป็นอุปราช

เดิมพระเจ้าพินทุसारพระบิดาของพระองค์นับถือพราหมณ์ ได้นิมนต์พราหมณ์มาฉันอาหารในพระราชวังจำนวนมาก พระเจ้าอโศกเห็นข้อวัตรปฏิบัติของพราหมณ์เหล่านั้นแล้ว ไม่เลื่อมใส เมื่อท่านทอดพระเนตรเห็นนิโครธสามเณร (ซึ่งก็คือโอรสของพี่ชายคนโตของท่านนั่นเอง ที่พระมารดาของสามเณรหนีภัยออกจากวัง และไปคลอดสามเณรที่ต้นไทร พร้อมทั้งได้รับการเลี้ยงดูจากหัวหน้าคนจันทาลจนอายุได้ ๗ ขวบ ท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระบวชให้ และบรรลุนิวัตินในวันทีบวชนั่นเอง) ก็เกิดความเลื่อมใส นิมนต์ให้ฉันอาหาร และต่อมาพระเจ้าอโศกก็มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า

เมื่อได้ทราบว่า พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงแล้ว ว่าโดยองค์ มีองค์ ๙ ว่าโดยขันธ์ มี ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ก็โปรดให้สร้างวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง ในพระ

นคร ๘๔,๐๐๐ นคร และได้ทะนุบำรุงพระภิกษุสงฆ์จำนวนประมาณหกแสนรูปด้วยปัจจัยสี่

เมื่อท่านได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเช่นนี้ ท่านก็อยากทราบว่า ท่านเป็นทายาทของพระศาสนาหรือยัง เมื่อท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระทูลท่านว่า จะเป็นทายาทของพระศาสนาเมื่อให้บุตรของตนบวช ท่านจึงให้โอรสและธิดาบวช คือท่านพระมหินทร์และพระนางสังฆมิตตาบวช ซึ่งก็บรรลุลอรหันต์พร้อมกับปฏิสัมภิทาในวันบวชนั่นเอง

เมื่อพวกเดียรฉัตรเดือดร้อนเนื่องจากขาดแคลนปัจจัยสี่เพราะขาดคนอุปถัมภ์ จึงปลอมตัวมาบวชกันมาก จนพระสงฆ์ที่แท้จริงไม่ร่วมทำอุโบสถเป็นเวลานานถึง ๗ ปี พระภิกษุถวายพระพรพระราชาให้ทรงทราบ จึงทรงสั่งให้อำมาตย์ไปแก้ปัญหา ซึ่งอำมาตย์ใช้วิธีตัดศีรษะพระสงฆ์ที่ไม่ร่วมลงอุโบสถ จนท่านพระติสสเถระ (อนุชาของพระเจ้าอโศก ที่ได้ออกบวชขณะที่เป็นอุปราชพร้อมกับญาติทั้งหลายเป็นจำนวนมาก เมื่อพระราชาครองราชย์ได้ ๔ ปี) ได้กั้นพระภิกษุอื่น ๆ ไม่ให้ถูกอำมาตย์ตัดศีรษะ อำมาตย์ก็ไม่กล้า เพราะท่านพระติสสเถระเคยเป็นอุปราช

เมื่อพระเจ้าอโศกทรงทราบเรื่อง จึงได้ทรงชำระเลี่ยนหนามของพระพุทธศาสนา โดยทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ในการทำสังคายนาครั้งที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๓๕ ที่วัดอโศการาม เมืองปาฏลิบุตร โดยท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธาน ได้เลือกพระภิกษุอรหันต์ทรงพระไตรปิฎก แรกฉานในปฏิสัมภิทา ๑,๐๐๐ รูป เป็นผู้ร่วมสังคายนา ซึ่งทำอยู่ ๙ เดือน จึงสำเร็จ

จะเห็นว่าพระเจ้าอโศกมหาราชนั้นเป็นผู้มีคุณที่ยิ่งใหญ่ต่อพุทธศาสนิกชน ถ้าพระองค์ไม่ทรงเข้มแข็งที่จะกำจัดพวกเดียรฉัตรที่ปลอมตัวเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อต้องการลาภสักการะ ทำให้พระธรรมคำสอนแปดเปื้อนด้วยความเห็นผิดตั้งแต่เมื่อ ๒๐๐ กว่าปีหลังพุทธปรินิพพาน มาถึงสมัยเราในบัดนี้ ๒,๕๐๐ กว่าปี เนื้อแท้ของพระธรรมก็คงจะเลือนหายไป

ขอกราบอนุโมทนาในกุศลที่ยิ่งใหญ่ของพระเจ้าอโศกมหาราช พระองค์คงจะถึงที่สุดแห่งทุกขีในอนาคตอันไกลอย่างแน่นอน

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เกาะลังกา

เมื่อทำสังคายนาครั้งที่ ๓ สำเร็จแล้ว ท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระคิดว่าต่อไปพระศาสนาจะตั้งมั่นอยู่ที่ไหน ก็ทราบว่าจะตั้งมั่นในปัจฉินตชนบททั้งหลาย จึงได้ส่งพระศาสนทูตไปประกาศพระศาสนา ๙ สาย (แต่ละแห่งมีพระภิกษุร่วมคณะพอครบสงฆ์ที่จะให้อุปสมบท) คือ

๑. พระมัชฌันติกะ ไปกัสมิร - คันทารัฐ
๒. พระมหาเทวะ ไปมหิงสกมณฑล
๓. พระรักขิตะ ไปแคว้นวนวาสี
๔. พระโยนกธรรมรักขิต ไปอปรัณตชนบท
๕. พระมหาธรรมรักขิต ไปมหารัฐ
๖. พระมหารักขิต ไปรัฐโยนก
๗. พระมัชฌิมะ ไปหิมวันต์ (ประเทศจีน)
๘. พระโสณะและอุตตระ ไปสุวรรณภูมิ (บางมติว่า สยามรัฐ คือประเทศไทย)
๙. ท่านพระมหินทะ ไปตัมปปณณิทวีป (เกาะลังกา)

ข้อมูลจาก “กาลานุกรม พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก” ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)

และสรุปข้อความจากอรรถกถา พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาคกล่าวว่า

เมื่อพระมหินทรเถระได้รับมอบหมายจากพระอุปัชฌาย์ คือ ท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระให้ไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เกาะลังกาแล้ว ก็คิดว่า ถึงเวลาสมควรที่จะเดินทางไปหรือไม่ ก็รู้ว่ยังไม่สมควร เพราะพระเจ้ามุกทิสวาทรงพระชราภาพมาก ไม่สามารถยกย่องเชิดชูพระศาสนาได้ ได้รอเวลาถึง ๗ เดือน จนพระเจ้ามุกทิสวาทเสด็จสวรรคต พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พระราชโอรสขึ้นครองราชย์ต่อมา และพระเจ้าอโศกได้ทรงส่งเครื่องบรรณาการเป็นจำนวนมากไปถวาย พร้อมกับธรรมบรรณาการมีข้อความว่า

“หม่อมฉันได้ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ว่า เป็นสรณะที่พึ่งแล้วได้แสดงตนเป็นอุบาสกในพระศาสนาแห่งพระศากยบุตร ข้าแต่พระองค์ผู้สูงสุดแห่ง

นรชน ถึงพระองค์ท่านก็จงยังจิตให้เลื่อมใสในอุดมวัตถุทั้ง ๓ เหล่านี้เถิด ขอให้ทรง
เข้าถึงรัตนะทั้ง ๓ นั้นว่าเป็นสรณะที่พึ่งด้วยพระศรัทธาเถิด ”

และในปี พ.ศ. ๒๓๖ พระมหินทรเถระพร้อมกับพระอิฏฐิเยเถระ พระอุตติเยเถระ
พระภัททสาสเถระ พระสัมพลเถระ สุมณสามเณร (โอรสของพระนางสังฆมิตตา) ซึ่ง
ล้วนเป็นพระอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา และภักทกอุบาสก ผู้ได้เห็นสัจจะแล้ว รวม
เป็น ๗ ท่าน ได้เหาะไปทางอากาศ ไปที่มิสสภบรรพตหรือเจดียบรรพต แปลว่า ภูเขา
แห่งเจดีย์ อยู่ทางทิศตะวันออกของอนูราธปุระ ในปัจจุบันเรียกว่า มิหินตาเล หรือ
มหินทตเล ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่พระมหินทรเถระพบกับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ จอม
กษัตริย์แห่งศรีลังกา

เมื่อท่านทั้งสองได้พบกัน พระมหินทรเถระได้ถวายพระพรว่า “ บัดนี้ชมพู่ทวิป
รุ่งเรืองด้วยผ้ากาสาวพัสตร์ สะพัดคอบอวลไปด้วยลมฤๅษี ในชมพู่ทวิปนั้นมีพระอรหันต์
พุทธสาวกเป็นอันมากซึ่งเป็นผู้มีวิชา ๓ และได้บรรลุฤทธิ์ เชี่ยวชาญทางเจโตปริย
ญาณ สิ้นอาสวะแล้ว ”

เมื่อพระเถระทดสอบพระปัญญาของพระราชาแล้ว ทราบว่าทรงเป็นบัณฑิต
จักทรงสามารถรู้ธรรมได้ จึงแสดงจุฬาทิธิโปมสูตร ในเวลาจบกถา พระราชาพร้อม
ด้วยข้าราชการบริวารประมาณสี่หมื่นดำรงอยู่ในไตรสรณคมน์

ขอนอบน้อมพระสังฆรัตนะทั้งหลาย มีพระมหาโมคคัลลบุตรติสสเถระ เป็นต้น
ที่ส่งพระศาสนทูตออกเผยแผ่พระพุทธศาสนา จนมาถึงพวกเราในปัจจุบัน ไม่อย่างนั้น
ถ้าพระพุทธศาสนาถูกทำลายหมดในอินเดีย ก็คงไม่มีคำสอนมาถึงพวกเราอย่าง
แน่นอน

พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในเกาะลังกา

เมื่อพระราชาเสด็จกลับแล้ว พระเถระมอบให้สุมณสามเณรประกาศเวลาฟังธรรม
ทั่วเกาะลังกา เสียงโฆษณานั้นกระฉ่อนไปถึงพรหมโลก เมื่อพระเถระเห็นเทวดามา
ประชุมกันมากมาย จึงแสดงสมจิตตสูตร ในเวลาจบกถา เหล่าเทวดาประมาณ
สองไชยหนึ่งได้บรรลุธรรม นาคและสุบรรณมากมายก็ได้ตั้งอยู่ในสรณคมน์

วันรุ่งขึ้นพระราชาส่งรถไปรับพระเถระ ท่านไม่ขึ้นรถ แต่เหาะมาทางอากาศ และไปลงที่ปฐุมเจดีย์ ซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองอนูราธปุระที่เรียกว่า พระปฐุมเจดีย์ เพราะเป็นเจดีย์ที่ประชาชนสร้างไว้ในสถานที่ที่พระเถระทั้งหลายลงมาครั้งแรกนั่นเอง

พระเถระเห็นการบูชาและสักการะของพระราชแล้ว ก็คิดว่า พระพุทธศาสนา จักแผ่ไปทั่วลังกาทวีปและตั้งมั่นไม่หวั่นไหวดุจแผ่นดิน และได้แสดงเบตตวัตถุ วิมาน วัตถุ และสังฆสังยุต โปรดพระราชและชาวเกาะ สตรีในวัง ๕๐๐ ที่มีพระนางอนุฟ้า เป็นประมุขได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน และแสดงอาสิวิโสภมสูตร มีผู้บรรลुพระโสดาบัน ๑,๐๐๐ คน

ในวันต่อมา พระเถระแสดงธรรม มีผู้บรรลุธรรม ๒,๕๐๐ คน พระราชาถวาย อุทยานนั้นวันเป็นอารามแห่งแรกบนเกาะลังกา พระเถระแสดงธรรมที่อุทยานนี้ทุกวัน เป็นเวลา ๗ วัน มีผู้บรรลุธรรม ๘,๕๐๐ คน ตั้งแต่นั้นมา อุทยานนั้นวันก็ได้ชื่อว่า โชติวัน เพราะอธิบายว่า เป็นสถานที่พระศาสนาปรากฏความรุ่งเรืองขึ้น

อำมาตย์ชื่อ อริฏฐะ กับพี่ชายและน้องชายรวม ๕๕ คน ได้ออกบวช และทำให้ ราชตระกูลประกอบด้วยเจ้าพี่เจ้าน้อง ๑๐ องค์ เลื่อมใสแล้ว จำพรรษาที่เจดียบรรพต สังฆอนมหาชน ในเวลานั้นได้มีพระอรหันต์ ๖๒ รูป เข้าจำพรรษาแรกในเจดียบรรพต

เมื่อไปศรีลังกาเมื่อ ๘ ปีก่อน เห็นศรัทธาของผู้คนที่มีต่อพระพุทธศาสนาแล้ว ก็เห็นปัญญาของท่านพระมหินทเถระ ที่ท่านคิดว่า พระพุทธศาสนาจักแผ่ไปทั่วลังกา ทวีปและตั้งมั่นไม่หวั่นไหวดุจแผ่นดิน แม้ว่าเวลาจะผ่านมากกว่า ๒,๕๐๐ ปี และ ศรีลังกาพบภัยพิบัติมากมาย ตกเป็นเมืองขึ้นของพวกล่าอาณานิคมนับร้อย ๆ ปี มีการสู้รบกันเองเป็นเวลายาวนาน แต่ก็ยังสามารถรักษาศรัทธาในพระพุทธศาสนาไว้ได้ ไม่หวั่นไหวดุจแผ่นดินจริง ๆ

ขอนอบน้อมแด่พระสังฆรัตนะ มีพระมหินทเถระ เป็นต้น ที่ทรงทำให้ พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในเกาะลังกา ตั้งมั่นยืนยาวจนถึงสมัยที่พระพุทธศาสนา เกือบสูญสิ้นไปจากอินเดีย และยังมีท่านธรรมปาละ ทายาทของชาวศรีลังกาที่ช่วย กอบกู้ขึ้นมาอีกครั้ง จนมีสังฆเนยยสถานให้พวกเราได้กราบไหว้ระลึกถึงพระคุณอัน ประเสริฐของพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าจนถึงทุกวันนี้

การอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานที่เกาะลังกา

ในเวลาออกพรรษา พระมหินทเถระได้ทูลกับพระราชาว่า “อาตมภาพไม่ได้เฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานานแล้ว อยู่อย่างไม่มีที่พึ่ง อยากจะไปยังชมพูทวีป”

พระราชาตรัสว่า “ ท่านผู้เจริญ พระคุณเจ้าได้พูดแล้วมิใช่หรือว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว”

พระเถระทูลว่า “ มหาบพิตร ปรินิพพานแล้วแม้ก็จริง ถึงอย่างนั้นพระสรีรธาตุของพระองค์ยังอยู่”

พระราชาตรัสว่า “ ข้าพเจ้ารู้ ท่านผู้เจริญ พระคุณท่านจำนงหวังการสร้างพระสถูป ” แล้วตรัสต่อไปว่า “ ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าจะสร้างพระสถูป นิมนต์พระคุณเจ้าเลือกพื้นที่ในบัดนี้เถิด อนึ่ง ข้าพเจ้าจักได้พระธาตุแต่ที่ไหน ท่านผู้เจริญ ”

พระเถระทูลว่า “ มหาบพิตร ทรงปรึกษากับสุมนสามเณรเถิด ”

พระเถระสั่งการให้สุมนสามเณรผู้เป็นโอรสของพระนางสังฆมิตตา ไปเฝ้าพระเจ้าอโศกที่เมืองปาฏลิบุตร แล้วขอพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุที่อยู่ในครอบครองเพื่อมาประดิษฐานที่เกาะลังกา พระเจ้าอโศกทรงยินดีรับบาตรจากมือสามเณรบรรจุพระธาตุถวาย

สามเณรรับพระธาตุนั้นแล้ว เข้าไปเฝ้าท้าวสักกเทวราช ทรงขอให้พระราชทานพระธาตุรากขวัณ (กระดูกไหปลาร้า) เบื้องขวา เมื่อท้าวสักกเทวราชถวายแก่สามเณรแล้ว ก็นำไปประดิษฐานไว้ในเจดีย์บรรพต

ครั้งนั้นพระเถระและพระราชารวมทั้งชาวเกาะทั้งหมดต้อนรับพระธาตุ โดยมีพระมหินทเถระเป็นประมุขบรรจุพระธาตุที่พระเจ้าอโศกธรรมราชทรงพระราชทานมาไว้ที่เจดีย์บรรพต แล้วเชิญพระธาตุรากขวัณเบื้องขวาไปมหานาควันอุทยานในเวลาบ่าย

ขณะนั้นพระราชาทรงทำการบูชาสักการะพระธาตุ แล้วประทับบนคอช้างตัวประเสริฐ ทรงกั้นเศวตฉัตรด้วยพระองค์เองบนเศียรช้างมงคล เสด็จถึงอุทยานพอดี ทรงรำพึงว่า

“ ถ้าว่านี่เป็นพระธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไซ้ร้ เศวตฉัตรจงเบนออกไป ช้างมงคลจงคุกเข่าลงบนพื้น ขอให้ผอบบรรจุพระธาตุจงมาประดิษฐานอยู่บนกระหม่อมของเรา”

ซึ่งก็เป็นไปตามอย่างที่ทรงอธิษฐาน จึงมีความปิติอย่างยิ่ง เมื่อพระเถระทูลว่า ให้วางผอบบรรจุพระธาตุไว้บนกระพองช้าง ช้างก็มีความดีใจ บั่นล้อเสียงดุจเสียงนกกระเรียน มีฝนโบกขรพรรษตกลงมา แผ่นดินใหญ่ไหวจนถึงที่สุดน้ำ มีอันให้รู้ว่า พระธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจักประดิษฐานแล้วในเกาะลังกา

พระเจดีย์ ญูปาราม ศรีลังกา

ส่วนช้างนั้นก็เดินไปยังสถานที่สร้างพระเจดีย์ คือ ญูปาราม ซึ่งเป็นที่ตั้งบริโศคเจดีย์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ ๓ พระองค์ พระเถระทูลพระราชำให้สร้างเจดีย์มีลักษณะดังกองข้าวเปลือก เมื่อประชาชนมาประชุมกันเพื่อฉลองพระธาตุที่ญูปารามนั้น พระธาตุได้แสดงยมกปาฏิหาริย์ คล้ายกับที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดง ณ โคนต้นคันถามพฤกษ์ ใกล้กรุงสาวัตถี ด้วยพุทธานุภาพ ที่ทรงอธิษฐานไว้

เมื่อได้อ่านความเป็นมาในการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานที่เกาะลังกาแล้ว ก็เข้าใจเอาเองว่า ธรรมเนียมการเทินพระธาตุไว้บนศีรษะเพื่อเป็นการนมัสการอย่างสูงสุดที่สมาคมมหาโพธิ์ พุทธคยา และสารนาถนั้น คงมีมาแต่ครั้งพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ จะถูกหรือไม่คะ

ประวัติเกาะลังกาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า

ในอรรถกถา เขียนไว้ว่า “ ดังได้สดับมา ในอดีตกาล...” ขอนำมาเล่าอย่างย่อ ๆ ว่า

ในครั้งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า กกุสันธะ อุบัติขึ้นแล้วในโลก เกาะลังกา ถึงความวิบัติด้วยโรคไข้เหลืองซึม พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูสัตว์โลกด้วยพุทธจักขุ ได้เสด็จมาที่เกาะลังกาพร้อมด้วยภิกษุสี่หมื่นรูปด้วยพุทธานุภาพ โรคนั้นก็สงบลง เมื่อโรคสงบลง ทรงแสดงธรรม มีผู้บรรลุนิพพาน ๘๔,๐๐๐ คน เมื่อจะเสด็จกลับ ได้ประทานธมกรก (ที่กรองน้ำ) ชาวเมืองสร้างเจดีย์ที่เดียวกับ ฐุปาราม บรรจุนิพพานนั้นไว้ข้างใน และทรงให้พระสาวกนามว่า พระมหาเทวะอยู่ที่เกาะนี้เพื่อสั่งสอนประชาชน

ในสมัยพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โกนาคมน์ เกาะนี้เกิดฝนแล้ง ข้าวยาก หมดแพง มีความอดอยาก ทรงทอดพระเนตรตรวจดูสัตว์โลกด้วยพุทธจักขุ ทรงพระมหากรุณาเสด็จมาที่เกาะนี้พร้อมกับภิกษุสามหมื่นรูป เมื่อเสด็จไปถึง ฝนก็ตกต้องตามฤดูกาล ภิกษาหาได้ง่าย ด้วยพุทธานุภาพ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรม มีผู้บรรลุนิพพาน ๘๔,๐๐๐ คน ทรงโปรดให้พระมหาสุมน ซึ่งมีภิกษุ ๑,๐๐๐ รูปเป็นบริวาร อยู่ที่เกาะนี้ และประทานประคดเอน ชาวเมืองได้สร้างพระเจดีย์ที่เดียวกับ ฐุปาราม บรรจุประคดเอนนั้นไว้ภายใน

ในสมัยพระผู้มีพระภาคพระนามว่า กัสสป สมัยนั้นชาวเกาะมีการทะเลาะวิวาท แก่งแย่งกัน ย่อมถึงความพินาศ (คล้าย ๆ กับเคยได้ยินที่บ้านเมืองไหนนะ ในตอนนี้) พระผู้มีพระภาคทรงตรวจดูสัตว์โลกด้วยพุทธจักขุ ได้เสด็จมาพร้อมกับภิกษุสองหมื่นรูปเพื่อระงับการวิวาท แล้วทรงแสดงธรรม มีผู้บรรลุนิพพาน ๘๔,๐๐๐ รูป (แต่สมัยนี้ไม่ใช่กาลสมบัติจึงไม่มีใครสามารถระงับการวิวาทนี้ได้ ต้องให้มือที่มองไม่เห็น คือ กรรม ทำหน้าที่เอง) ทรงให้พระเถระนามว่า สัพพนนที พร้อมด้วยภิกษุ ๑,๐๐๐ รูปเป็นบริวาร อยู่ที่เกาะนี้ และประทานผ้ากรองน้ำ ชาวเมืองได้สร้างเจดีย์ที่เดียวกับ ฐุปาราม บรรจุผ้ากรองน้ำนั้นไว้ภายใน

ปริโภคเจดีย์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อน ๓ พระองค์ ได้ประดิษฐานอยู่แล้วใน ฐุปาราม เจดีย์เหล่านั้นย่อมสาบสูญไปเพราะความอันตรายแห่งพระศาสนา เหลือแต่เพียงฐานเท่านั้น และถูกห้อมล้อมอยู่ด้วยพุ่มไม้ต่าง ๆ ที่มีเรียวกิ่ง สะพรั่งด้วยหนาม ด้วยอาณูภาพของเทวดา โดยตั้งใจว่า ใคร ๆ อย่าได้ประทุษร้ายที่นั่น ด้วยของเป็นเดน ไม่สะอาด มลทินและหยากเยื่อ

และข้อความในอรรถกถา มีต่อไปว่า

ได้ทราบว่ พระสั้มาสั้พทุเจ้าพระสมณโคตมพระองค์นี้ เคยเสด็จมาเกาะลังกา เมื่อยั้ทรงพระชนม์อยู่ถึง ๓ ครั้ง คือ

คราวแรกเสด็จมาพระองค์เดียวเท่านั้น เพื่อทรมานยักษ์ แล้วทรงตั้งอารั้ขาที่เกาะนี้ เสด็จรอบเกาะ ๓ รอบ ตั้งพระทัยว่า เมื่อเราบริิพพานแล้ว ศาสนาของเราจักประดิษฐานอยู่บนเกาะนี้

ครั้งที่สอง เสด็จมาพระองค์เดียวเหมือนกัน เพื่อต้องการทรมานพญานาคลั้งและหลาน เมื่อทรงทรมานนาคเหล่านั้นแล้ว ได้เสด็จกลับ

ครั้งที่สาม เสด็จมาพร้อมกับภิกษุ ๕๐๐ รูปเป็นบริวาร ประทับนั่งเข้านิโรธสมาบัติ ณ ที่ตั้งมหาเจดีย์ ที่ตั้งฐปารามเจดีย์ ที่ประดิษฐานต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่ตั้งมุติงคณเจดีย์ ที่ตั้งทิมวาปีเจดีย์ และที่ตั้งกัลยาณียเจดีย์

และครั้งที่ ๔ หลังจากที้ทรงเสด็จดับขันธบริิพพานแล้ว พระบรมสารีริกธาตุของพระองค์ก็เสด็จมาประดิษฐานที่เกาะนี้

เมื่อได้ทราบประวัติเกาะลังกาที่เกี่ยวข้องพระพุทุเจ้าแล้ว ก็ะเห็นพระมหากรุณาของพระผู้มีพระภาคทุก ๆ พระองค์ ก็อุ่นใจได้ว่า ถ้าได้เคยกระทำบุญไว้ ก็ะอยู่ในข่ายพระญาณ ที้จะทรงโปรดให้พ้นจากภัยพิบัติในอัฐภาพนี้ และทรงแสดงธรรมโปรดให้พ้นภัยพิบัติในอัฐภาพต่อ ๆ ไป จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ คือ ไม่ต้องเกิดอีก

ขอนอบน้อมแด่พระอรหันตสั้มาสั้พทุเจ้าทุก ๆ พระองค์ด้วยเศียรเกล้า

พระเจ้าอโศกทรงส่งหน่อต้นพระศรีมหาโพธิ์และพระนางสังฆมิตตาไปเกาะลังกา

เมื่ออภัยราชกุมาร น้องชายของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ ทรงมีความเลื่อมใสในปาฏิหาริย์แห่งพระธาตุนั้นแล้ว ท่านพร้อมกับประชาชนชาวเมืองได้ออกบวช รวมเป็นภิกษุสามหมื่นรูป เมื่อการฉลองพระเจดีย์สำเร็จแล้ว พระนางอนุฟ้า พระชายาของอภัยราชกุมาร พร้อมกับสตรี ๑,๐๐๐ นาง ไปกราบทูลพระราชาว่ามีความประสงค์จะบวช

พระราชาจึงตรัสกับพระมหินทเถระว่า

“ ท่านผู้เจริญ พระนางอนุฟ้าเทวี มีความประสงค์จะบวช ขอพระคุณท่านให้พระนางบวชเถิด ”

พระเถระถวายพระพรว่า

“ มหาบพิตร การให้มาตุคามบวช ไม่สมควรแก่พวกอาตมภาพ แต่ในพระนครปาฏลีบุตร มีพระเถรีนามว่า สังฆมิตตา เป็นน้องสาวของอาตมภาพ ขอให้พระองค์โปรดให้นิมนต์พระเถรีนั้นมา มหาบพิตร

ก็แลโพธิพิกุล (ต้นไม้เป็นที่ตรัสรู้) ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ก่อน ๆ ทั้ง ๓ พระองค์ได้มาประดิษฐานอยู่ที่เกาะนี้ โพธิพิกุลอันเปล่งชาย คือ รัศมีใหม่ ๆ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าแม่ของเรา ก็ควรประดิษฐานอยู่บนเกาะนี้ เพราะฉะนั้นพระองค์พึงส่งพระราชสาส์นไป โดยวิธีที่พระเถรีสังฆมิตตาจะพึงเชิญไม้โพธิ์มาด้วย ”

พระราชาก็ให้อริยฐานามายห์ หลานของพระองค์เป็นคนเชิญพระราชสาส์นไปถวายพระเจ้าอโศก และเถรสาส์นของพระมหินทเถระไปถวายพระสังฆมิตตาเถรี เมื่อพระเจ้าอโศกทรงทราบ ซึ่งก็เป็นความตั้งใจของพระองค์อยู่แล้วที่จะส่งต้นพระศรีมหาโพธิ์ไปที่เกาะลังกา แต่ไม่ทราบวิธีที่จะได้กิ่งโพธิ์ โดยไม่ใช้อาวุธมีคมตัด เมื่อได้ปรึกษาพระเถระทั้งหลาย ท่านพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระก็ถวายพระพรว่า

พระผู้มีพระภาคทรงอธิษฐานว่า เพื่อต้องการให้ต้นมหาโพธิ์ประดิษฐานที่เกาะลังกา พระเจ้าอโศกมหาราชจักเสด็จมารับเอาต้นมหาโพธิ์ ในเวลานั้น กิ่งมหาโพธิ์ด้านทิศใต้จงขาดเองทีเดียว แล้วประดิษฐานในกระถางทอง และก็เป็นไปอย่างนั้น พระเจ้าอโศกทรงปีติโสมนัสอย่างยิ่ง ได้บูชาต้นมหาโพธิ์ด้วยสมบัติอันใหญ่ และได้ส่งต้นมหาโพธิ์และพระสังฆมิตตาเถรีขึ้นเรือไปเกาะลังกา

เมื่อเรือถึงเกาะลังกา พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะก็ถวายการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่ พระราชาทรงปลูกต้นมหาโพธิ์ในที่ใจกลางของราชอุทยานมหาเมฆวัน อันเป็นสถานที่พระผู้มีพระภาคของเราประทับนั่งเข้านิโรธสมาบัติ และสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ ๓ พระองค์เคยประทับนั่งเข้าสมาบัติ ทั้งเป็นสถานที่มีต้นชีกใหญ่ ซึ่งเป็นต้นไม้ตรัสรู้ของพระพุทธรูปเจ้ากุกุสัทธิยะ ต้นมะเดื่อ ต้นไม้ตรัสรู้ของพระพุทธรูปเจ้าโกนาคมนน์ และ ต้นไทร เป็นต้นไม้ตรัสรู้ของพระพุทธรูปเจ้ากัสสปะ ประดิษฐานอยู่

เมื่อทรงปลูกต้นมหาโพธิ์แล้ว ต้นมหาโพธิ์ก็แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ ขณะพระมหินทเถระ พระนางสังฆมิตตาเถรี และพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พร้อมด้วยข้าราชการบริพารและประชาชนชาวเกาะทั้งหมดมองดูอยู่นั่นเอง ผลหนึ่งจากกิ่งด้านทิศตะวันออกสุกแล้วก็หล่นจากกิ่ง พระเถระน้อยมหัตต์เข้ารับไว้ แล้วถวายผลนั้นแด่พระราชินีให้ทรงปลูก เมื่อทรงปลูกก็แตกสาขาออกเป็นต้นโพธิ์อ่อน ๆ ถึง ๘ ต้น สูงประมาณ ๔ ศอก

ประชาชนปลูกต้นหนึ่งไว้ที่ท่าชื่อ ชมพูโกปฏฏณะ ในโอกาสที่ต้นมหาโพธิ์ประดิษฐานครั้งแรกเมื่อมาถึงเกาะลังกา อีกต้นหนึ่งที่ประตูบ้านของควักกพราหมณ์ อีกต้นหนึ่งที่ภูปาราม อีกต้นหนึ่งที่อิสสรนิมมานวิหาร อีกต้นหนึ่งที่ไกล์ปฐุมเจติย์ อีกต้นหนึ่งที่เจติยบรรพต อีกต้นหนึ่งที่บ้านกาชรรคมในโรหณชนบท อีกต้นหนึ่งที่บ้านจันทนคาม

ข้อความในอรรถกถามีต่อไปว่า

“ เมื่อต้นมหาโพธิ์อันเป็นธงชัยแห่งพระสังฆธรรมของพระทศพลประติษฐานอยู่แล้ว เพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนชาวเกาะโดยรอบ ด้วยการสืบต่อลำดับแห่งลูกหลานอย่างนี้แล้ว พระนางอนุฟ้าเทวีพร้อมด้วยสตรี ๑,๐๐๐ คน ผนวชในสำนักของพระนางสังฆมิตตาเถรี ไม่นานนักก็ดำรงอยู่ในความเป็นพระอรหันต์

ฝ่ายอริยฐานามายะ หลานของพระราชา พร้อมด้วยบริวาร ๕๐๐ คนก็บวชในสำนักของพระเถระ ได้ดำรงอยู่ในความเป็นพระอรหันต์ในเวลาไม่นานเช่นเดียวกัน”

เมื่อไปศรีลังกาครั้งแรกนั้น จำได้ว่าเห็นต้นโพธิ์มากมาย ที่โรงแรมก็มีต้นโพธิ์ใหญ่มาก ที่วงเวียนกลางถนนก็ปลูกต้นโพธิ์ และชาวศรีลังกาบูชาต้นโพธิ์

เพิ่งทราบจากอรรถกถาว่า ต้นโพธิ์เป็นธงชัยแห่งพระสังฆธรรมของพระผู้มีพระภาคอย่างนี้เอง และจำได้ว่ามีธรรมเนียมมน้ำใส่ภาชนะมารดต้นโพธิ์ด้วย ไปคราวนี้จะได้เข้าใจธรรมเนียมการรดน้ำต้นโพธิ์ว่า มาจากการที่พระเจ้าอโศกทรงแต่งตั้งให้ตระกูลที่สมบุรณ์ด้วยชาติ รักษาต้นโพธิ์ โดยมอบหม้อทองหม้อเงินไว้ เพื่อรดน้ำต้นมหาโพธิ์ เพื่อจะได้เกิดศรัทธาปสาทะ เข้าใจวัตถุประสงค์ว่า การรดน้ำนั้นเพื่อบำรุงรักษาต้นมหาโพธิ์อันสืบทอดมาจากต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พระมหาบุรุษผู้มีใจเพชรประทับนั่งบำเพ็ญเพียรจนตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

แต่ที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่เพียงสักการะธงชัยแห่งพระสังฆธรรมเท่านั้น ต้องสักการะพระสังฆธรรมอย่างแท้จริง โดยการศึกษา พิจารณาจนเข้าใจ และประพฤติปฏิบัติตามจนเห็นผลด้วยตนเอง และถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไปได้เข้าถึงพระสังฆธรรมอันเป็นมรดกสูงค่า ที่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบให้พุทธศาสนิกชน ตามที่พระอริยสาวกได้กระทำเป็นแบบอย่าง นำพระสังฆธรรมถ่ายทอดมาจนถึงพวกเราในปัจจุบัน

ขอกราบนมัสการด้วยความนอบน้อมยิ่งในพระมหากรุณาคุณ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นด้วยเศียรเกล้า

การทำสังคายนาครั้งที่ ๔ ที่เกาะลังกา

ข้อความในอรรถกถา พอสรุปได้ต่อไปว่า

วันหนึ่งพระราชากวายบังคมตัมมหาโพธิ์แล้ว เสด็จไปยังภูปารามพร้อมกับพระเถระ ท่านได้ถวายดอกไม้ให้พระเถระบูชาสถานที่ที่จะสร้างโหลปราสาท เมื่อดอกไม้ตกถึงพื้นเกิดแผ่นดินไหว พระราชาตรัสถามถึงสาเหตุ พระเถระทูลว่า จะมีที่ประชุมสงฆ์ชื่อว่า อัมพังคณะ เกิดขึ้นในที่นี้

พระราชาและพระเถระเสด็จต่อไปถึงสถานที่ที่จะสร้างมหาเจดีย์ พระราชาถวายดอกจำปาแก่พระเถระ เมื่อพระเถระเอาดอกไม้ที่บูชาสถานที่ที่จะสร้างมหาเจดีย์ แผ่นดินก็ไหวอีก พระเถระทูลสาเหตุว่า ในอนาคตจะมีพระมหาสถูป ซึ่งไม่มีที่ไหนเหมือนของพระผู้มีพระภาค ซึ่งพระเจ้าทูลฐคามณีอภัย พระนัดดาของพระราชาจะเป็นผู้สร้าง

พระราชาจึงรับสั่งให้นำเสาคินมีความยาว ๑๒ ศอก แล้วจารึกอักษรไว้ว่า “ พระนัดดาของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พระนามว่า ทูลฐคามณีอภัย จงสร้างพระสถูปไว้ในประเทศนี้เถิด ” แล้วประดิษฐานไว้

พระราชาตรัสถามพระเถระต่อไปว่า

“ พระศาสนาตั้งมั่นแล้วในเกาะลังกาทวีปหรือยัง ”

พระเถระทูลว่า “ พระศาสนาตั้งมั่นแล้ว แต่ว่ารากเหง้าแห่งพระศาสนานั้นยังไม่หยั่งลงก่อน ”

พระราชาตรัสถามต่อไปว่า

“ ก็เมื่อไรรากเหง้าแห่งพระศาสนานั้นจักชื่อว่า เป็นอันหยั่งลงแล้ว ”

พระเถระทูลว่า

“ มหาบพิตร ในกาลใดเด็กผู้เกิดในเกาะลังกา มีมารดาบิดาเป็นชาวเกาะ จักออกบวชในเกาะ แล้วเรียนพระวินัยในเกาะนั่นเอง ออกสอนพระวินัยในเกาะได้ ในกาลนั้นรากเหง้าแห่งพระศาสนา จักชื่อว่า เป็นอันหยั่งลงแล้ว ”

พระราชาจึงรับสั่งให้ทำสังคายนาครั้งที่ ๔ (การสังคายนาครั้งนี้เป็นกิจกรรมตามข้อปรารภพิเศษ โดยทั่วไปไม่นับเข้าในประวัติสังคายนา...จากกาลามนุกรมฯ) โดยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะทรงอุปถัมภ์ มีพระมหินทเถระเป็นประมุข พร้อมด้วยพระภิกษุ

๖๘,๐๐๐ รูป ท่านพระอริยสิริเถระเป็นผู้ประกาศพระวินัยปิฎก ที่ภูปาราม เมืองอนูราธปุระ ใช้เวลา ๑๐ เดือน

ท่านพระอริยสิริเถระเมื่อสอนภิกษุให้ตั้งอยู่ในพระสัทธรรมเป็นจำนวนมาก ก็ดำรงอยู่ตราบเท่าอายุแล้ว ก็ปรินิพพานด้วยอนุปาติเสสนิพพานธาตุ

ส่วนพระมหาเถระ ๖๘ รูป อันมีท่านพระมหินทเถระเป็นประมุข ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว ได้บรรลุลูสี มีวิชา ๓ ฉลาดในอิทธิฤทธิ์ พระเถระผู้แสวงหาคุณใหญ่แสดงแสงสว่างแห่งญาณให้เห็นชัด ยิ่งเกาะลังกานี้ให้รุ่งเรืองแล้วปรินิพพาน เหมือนกองไฟลุกโพลงแล้วดับไป ฉะนั้น

จบข้อความในอรรถกถา พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาคเพียงแค่นี้

ยอมรับว่า อรรถกถาเป็นหนังสือที่อ่านยากมาก ถ้าอ่านธรรมดา ๆ ก็ไม่มีอะไร แต่เมื่อต้องอ่านให้เข้าใจเพื่อจะนำมาเล่าต่อ จึงรู้ว่าสำนวนในอรรถกถานั้นยากจะเข้าใจจริง ๆ ต้องอ่านซ้ำไปซ้ำมาหลายรอบจึงพอเข้าใจ แต่ก็ได้ตัดข้อความที่ไม่เข้าใจออกไปหลายตอน ดังที่กล่าวออกตัวไว้ในตอนต้นว่า ถ้าต้องการรายละเอียดและความถูกต้อง ก็ควรจะอ่านเอง

เพราะฉะนั้นถ้าผิดพลาดไปบ้าง ก็คงไม่บาป เพราะไม่ได้ตั้งใจจะบิดเบือน แต่เพราะปัญญาน้อย มีปัญญาแค่นี้ ก็เข้าใจแค่นี้ค่ะ

นี่ขนาดเป็นเรื่องเล่าประวัติธรรมดา ไม่ใช่เรื่องที่ลึกซึ้งอย่างลักษณะของสภาพธรรม ยังเข้าใจยากขนาดนี้ ดังนั้นจึงรู้ว่า ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ท่านมีปัญญามากจริง ๆ ที่สามารถนำข้อความจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาเรื่องลักษณะของสภาพธรรมมาอธิบายให้พวกเราพอเข้าใจตามได้บ้าง

ต้องขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่เมตตาสอนซ้ำไปซ้ำมา เพราะว่าเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยากจริง ๆ พอเข้าใจนิดหน่อยแล้วก็ลืมอีก ต้องเริ่มต้นใหม่ทุกครั้งที่ฟังว่า “ ทุกอย่างเป็นธรรม และธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ” ขณะฟังก็ดูเหมือนเข้าใจ พอไม่ได้ฟัง ก็ลืมไปอีก เหมือนรอยขีดในอากาศ ก็คงต้องขยันขีดบ่อย ๆ ด้วยการฟังพระสัทธรรมบ่อย ๆ เนือง ๆ เพื่อรอยขีดนั้นจะเป็นรอยขีดในน้ำ ซึ่งอยู่นานกว่าเดิมได้บ้างในอัมภานี้

เตรียมตัวไปเกาะลังกา

เมื่อใกล้เวลาที่จะต้องจัดกระเป๋าเพื่อเดินทางไปศรีลังกาจริง ๆ ก็ชักท้อถอย เพราะเป็นคนไม่ชอบจัดกระเป๋าเลย ยิ่งสถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างนี้ ทำให้ไม่แน่ใจว่า จะเกิดเหตุรุนแรงจนห้ามข้าราชการทหารเดินทางไปต่างประเทศหรือไม่ เหมือนครั้งเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๔๙ ที่ต้องยกเลิกการเดินทางไปประเทศจีน จึงได้แต่หวังว่าธรรมชาติอันงดงาม น่าอัศจรรย์ ได้ยินคำที่ท่านอาจารย์บรรยายว่า “ กุศลมีกำลัง อกุศลไม่มีกำลัง ” ก็เห็นได้ชัดจากตัวเอง (ไม่ต้องดูคนอื่น ซึ่งไม่มีทางที่จะรู้ว่า ใครคิดอย่างไร นอกจากเขาจะแสดงออกทางกายและวาจาออกมาให้เห็น) ว่า เมื่อมีศรัทธาที่เป็นกุศล ก็จะไม่ท้อถอยเลย แต่เมื่อมีความไม่แน่ใจ ความไม่พอใจ ซึ่งเป็นอกุศล เลยทำให้ท้อถอย อ่อนกำลังไปจริง ๆ

แต่ทุกอย่างก็เป็นธรรมดา เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยไม่ใช่หรือ จะอยู่ตรงไหน ที่ประเทศไทย ที่ศรีลังกา ก็เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยทั้งนั้น แต่ไม่รู้จริง ๆ อย่างนั้น ได้แต่จำที่ท่านอาจารย์บรรยายได้ จึงเดื่อร้อนใจเพราะอกุศลของตนเอง ที่กำลังพอใจใน

การอยู่บ้านนั่งทอดเพียรธรรม ได้ความเข้าใจ ได้ความสงบ ก็เลยไม่อยากจัดกระเป๋า เพราะความติดข้อง ไม่ทราบว่าจะทุกอย่างเป็นธรรมจริง ๆ เป็นแต่เราที่พอใจ ที่ไม่อยากจะเปลี่ยนแปลงสถานที่ แต่ก็ลืมทุกครั้ง เมื่อมีใครมาเล่าให้ฟังถึงสถานที่ต่าง ๆ ก็คิดคักอยากไปทุกที เป็นตัวตั้งตัวตีเที่ยวชักชวนใครต่อใคร พอเวลาผ่านไปก็ชักท้อถอย คงไม่ใช่เราคนเดียวที่มีอาการอย่างนี้ บริษัททัวร์ถึงต้องมีการมัดจำล่วงหน้ากันพวกใจคอโลเลเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอย่างเรา

พยายามคิดด้วยอุบายอันแยบคาย (ใช่ว่าไม่รู้ ก็ไม่รู้ เพราะคิดด้วยอุบายอันแยบคายนั้นต้องเป็นกุศล) ให้เกิดวิริยะในการจัดกระเป๋า ด้วยการนึกถึงความสำคัญของศรีลังกากับพระพุทธศาสนา นึกถึงว่าจะได้ไปกราบนมัสการอุปัชฌาย์ สถานที่สำคัญที่เป็นบริโศภะเจดีย์ของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในภัททกัปนี้ถึง ๓ พระองค์ และเป็นทีที่ประดิษฐานพระรากขวัญเบื้องขวาของพระผู้มีพระภาคพระองค์นี้ จะได้ไปกราบนมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่พระเจ้าอโศกมหาราชพระราชทานให้อริยสุมณีสมาณีนามมาปลูกที่เกาะลังกา ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก นับมาถึงทุกวันนี้มีอายุได้ ๒,๓๐๐ กว่าปี จะได้กราบนมัสการพระเชี้ยวแก้ว ที่พระนางเหมมาลำนำออกมาจากประเทศอินเดีย โดยซ่อนไว้ในมวยผม และจะได้กราบนมัสการเจดีย์บรรพตหรือมหินดาเล สถานที่ที่ท่านพระมหินทเถระ โอวาทของพระเจ้าอโศกมหาราชพบกับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พระมหากษัตริย์ศรีลังกาพระองค์แรก ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างสูงสุด ทรงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธธรรมให้ยังรากลึกมั่นคงในศรีลังกาตั้งแต่วันนั้นจนถึงวันนี้

นึกมาได้ถึงตรงนี้ จิตใจก็เบาสบายขึ้นมาหน่อยหนึ่ง จริง ๆ แล้วนอกจากอดีตอันรุ่งเรืองของเกาะลังกาที่เกี่ยวข้องมั่นคงในพระพุทธศาสนาแล้ว ปัจจุบันชาวศรีลังกาก็มีศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนามากที่สุด (เท่าที่เคยเห็น แม้แต่ในประเทศไทยที่เรียกตัวเองว่าเป็นเมืองพุทธ ถึงจะเห็นเพียงศาสนพิธีก็ตาม) จะเห็นชาวศรีลังกาทุกเพศทุกวัยไปวัด ไปรดน้ำต้นโพธิ์ ให้อาหารพระสงฆ์ กวาดลานวัด แห่ธงฉัพพรรณรังสีรอบเจดีย์ แล้วนำไปห่ม ถ้าโชคดีก็จะได้เห็นชาวศรีลังกาจำนวนมากมาช่วยกันทาสีอุปัชฌาย์ให้เป็นสีขาวบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นประเพณีประจำปี (ตามที่ไกด์ท้องถิ่นเล่าให้ฟังเมื่อไปในปี ๔๕)

และตัวเราเองก็ได้เตรียมโคมประทีป ไปเวียนประทักษิณแสดงความนอบน้อมสถานที่สำคัญทุกแห่งในศรีลังกา เพื่อเป็นพุทธบูชา พร้อมกับผ้าไตรจีวรเพื่อไปถวายพระภิกษุสงฆ์เป็นสังฆบูชาด้วย คราวก่อนนำไปถวายแก่พระภิกษุที่ห่มผ้าจีวรเก่าขาดก็เกิดปิติอย่างยิ่ง ที่นำสิ่งจำเป็นสำหรับท่านไปถวาย ขอให้ทุกท่านที่ได้ทราบข่าวได้ร่วมอนุโมทนาด้วย ขอกุศลที่เกิดจากการอนุโมทนานี้ เป็นเหตุปัจจัยให้ได้เข้าใจพระสัทธรรมอันลึกซึ้งนี้ของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเทอญ

เมื่อกลับมาแล้ว จะเล่าให้ฟังอย่างละเอียดค่ะ หวังว่าจะจดจำสิ่งที่เป็นประโยชน์ได้บ้าง เพราะส่วนมากก็จะเล่าเรื่องที่ไม่เป็นสาระเสียมาก ตามอุปนิสัยที่สะสมมา แล้วยังแก้ไม่ได้ เพราะความเข้าใจธรรมยังไม่มากพอค่ะ

เกาะลังกา คือ เกาะสวรรค์

กลับมาแล้วค่ะ ก่อนไปก็ไม่อยากไป ไปแล้วก็ไม่อยากกลับ เพราะคาดไม่ถึงว่าศรีลังกาจะมีสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา และสถานที่สวยงามมากมาย เช่นนี้ ได้เจริญกุศลมากมาย และได้รับกุศลวิบากทางตา คือ ได้เห็นสถานที่ที่มีธรรมชาติสวยงามหลายแห่ง

แม้ว่าจะมีเหตุปัจจัยทำให้ไม่ได้ร่วมคณะไปกับท่านอาจารย์ แต่ท่านอาจารย์ก็ติดตามไปทุกแห่ง เพราะได้ฟังธรรมจากซีดีที่นำไปด้วย และเมื่อมีใครถามปัญหาเกี่ยวกับธรรม ก็ได้นำความเข้าใจที่ได้ฟังจากท่านอาจารย์มาอธิบายให้เพื่อนร่วมทางได้ฟังต่อด้วย ทำให้เชื่อมั่นตามที่ท่านพระกัณหาปุตตะเถระกล่าวว่า การฟังธรรมเป็นความดี ทำให้มีพระธรรมเป็นวิหารธรรม ติดตามไปทุกแห่ง

เมื่อไปศรีลังการั้งแรก ได้เห็นมหาสมุทรอินเดียแว็บเดียว ทั้ง ๆ ที่โรงแรมตั้งอยู่ใกล้มหาสมุทร แต่เนื่องจากเวลาน้อยมาก จึงได้นั่งดูบนรถ ไปคราวนี้คิดว่าจะขอไปเดินดูสักหน่อยหนึ่ง ที่ไหนได้กลับได้ไปนอนโรงแรมริมมหาสมุทรอินเดีย เราได้นอนติดกับมหาสมุทรเลย ตอนไปถึงนั้นดีแล้ว ท้องฟ้ามืดมิด ไม่รู้ว่ามานอนติดกับทะเลได้ยินเสียงคลื่นกระทบโขดหินอยู่ใกล้ ๆ คิดว่าฟ้าร้อง ตอนเช้าตื่นขึ้นมา เมื่อเดินเล่น

บนหาดทราย จึงรู้ว่าเสียงที่ได้ยินเมื่อคืนนั้นเป็นเสียงคลื่นลูกโตกระแทกโขดหินที่อยู่ใกล้หัวเตียง

เห็นแล้วใช่ไหมว่า สภาพคิดนึกต่างกับสิ่งที่เป็นจริงอย่างไร เมื่อได้ยินเสียงแล้ว ก็คิดนึกไปตามประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิต คนโง่ตัวที่ไม่โรแมนติกเลยก็คิดไปว่า ถ้าเกิดสึนามิคงตายก่อนคนอื่น ส่วนเราคิดว่าโชคดีจังได้มานอนติดมหาสมุทรเช่นนี้

เช้าวันแรกในศรีลังกาได้เห็นโรงแรม Club Hotel Dolphin ที่ตั้งอยู่ในเมือง Negombo ซึ่งห่างจากสนามบินประมาณ ๑๐ กม. เป็นโรงแรมที่สวยงามด้วยธรรมชาติ และการตกแต่ง มีสระว่ายน้ำขนาดใหญ่หลายแห่ง มีสวนมะพร้าว มีอิกาบินว่อนส่งเสียงร้องมากมาย อีกราคงหนีจากเมืองไทยมาอยู่ที่นี่หมดแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยเห็นที่เมืองไทยเลย รวมทั้งนักท่องเที่ยวฝรั่งมากมายที่นอนอาบแดดเต็มไปหมด หวังว่าคงไม่เห็นเมืองไทยมานะ

และในตอนเย็นเมื่อกลับจากการนมัสการวัดกัลยาณี หรือวัดเกลาณียา ก็ได้นอนดูพระอาทิตย์ตกมหาสมุทร เพราะเปิดม่านห้องนอนไปก็เห็นอย่างชัดเจน นึกไม่ถึงจริง ๆ ว่าจะได้นอนดูพระอาทิตย์ตกน้ำเช่นนี้ และในวันก่อนเดินทางกลับ ก็ได้มานอนที่นี่อีกคืนหนึ่ง ในตอนเย็นได้เห็นสายรุ้งพาดผ่านท้องฟ้า สวยงามจริง ๆ

จากโรงแรมริมมหาสมุทร ก็ได้ไปนอนโรงแรมริมทะเลสาบ โรงแรมริมแม่น้ำมหาเวลีโรงแรมบนภูเขาที่เมืองนูเวรา เอลียา หรือ Little England ที่เป็นไร่ชา แล้วกลับมาอนที่ริมมหาสมุทรอีกครั้งหนึ่ง แค่ว่าโรงแรมที่สวยงามทุกแห่ง ก็ถือว่าเกาะลังกา คือ เกาะสวรรค์ได้แล้ว ยังไม่รวมถึงพันธุ์ไม้หลากหลายในสวนพฤกษศาสตร์ Royal Botanical Garden ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย และอุทยานแห่งชาติ Horton Plains

เพื่อนร่วมทางทุกคนคิดเหมือนกันว่า ไม่คิดว่าศรีลังกาจะมีธรรมชาติสวยงามหลากหลายเช่นนี้ คิดว่ามีแต่วัด ก็เพราะส่วนมากคนไทยจะไปแต่วัด เข้าใจแล้วว่าที่คนดังคนหนึ่งเดินทางไปรอบโลก จะบอกว่าชอบศรีลังกามากที่สุด แม้ว่าผู้หญิงศรีลังกาจะได้ชื่อว่า สวยน้อยที่สุด แต่มิตรภาพไมตรีจิตของคนศรีลังกานั้นน่าประทับใจจริง ๆ ก็เหมือนเดิม คือ อยากกลับไปอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้คงไม่เกียจจนไม่อยากไปอีกแล้ว

วัดกัลยาณี

เมื่อไปถึงสนามบินนั้น ไกด์ศรีลังกาประจำคณะมารับและแนะนำตัวเองด้วยภาษาไทยชัดเจนว่า ชื่อจริงว่า ชยัน และชื่อเล่นว่า รตนมณี ตอนแรกเราคิดว่าคนไทย คงตั้งให้เพราะคุณชยันนั้นชยันพูดจริง ๆ พูดได้ตลอดเวลา อธิบายเรื่องต่าง ๆ ให้ฟัง ถ้าไม่พูดกับพวกเรา ก็พูดกับคนขับรถ หรือไม่ก็พูดโทรศัพท์ สังเกตได้ว่า ปากของคุณชยันนั้นไม่เคยว่างจากการพูดเลย เพิ่งมาทราบตอนใกล้จะกลับว่า ชื่อจริงนั้น คือ Kayan ซึ่งก็คือชยันจริง ๆ ด้วย วันแรก ๆ คุณชยันพูดภาษาไทยชัดมาก ไม่เพี้ยนเลย เพราะเธอเล่าว่าเคยบวชที่เมืองไทย อยู่แถวบางกวยเป็นเวลา ๕ ปี แล้วสึกมาเป็นไกด์อยู่ศรีลังกาเพราะถ้าบวชที่ศรีลังกาแล้วไม่สามารถจะลาสิกขาได้ ต้องเป็นพระไปตลอดชีวิต ถ้าสึกมาก็อยู่ลำบาก เพราะชาวบ้านจะนินทา

เล่าไปเล่ามาเลยนึกขึ้นได้ว่า เคยเป็นไกด์ให้คณะเราเมื่อ ๘ ปีก่อน แต่อยู่คนละคันรถ เมื่อสนิทกันมากขึ้น คุณชยันก็เริ่มพูดภาษาไทยเพี้ยนมากขึ้น มีครั้งหนึ่งเธอพยายามอธิบายการแต่งสำหรีของคนศรีลังการว่ามี ๒ แบบ แบบอินเดีย คือ ไชยะดอ และแบบศรีลังกา ซึ่งเรียบร้อยมิดชิดกว่า พวกเราก็ฟังไม่ออกว่า คืออะไร จนกระทั่งมีสาวศรีลังกาใส่สำหรีเดินผ่านมาเป็นตัวอย่าง พอเห็นพวกเราก็ร้อง อ้อ เพราะไชยะดอ คือ ไชว์สะตือนั่นเอง และอีกครั้งหนึ่ง เมื่ออยู่ในแคนดี้ ผ่านตลาดที่เธอบอกว่า เป็นย่านบีเบ้ จตุจักร ไบหยกของศรีลังกา ใครต้องการกระป๋องสวอย ๆ ถูก ๆ ก็ลงไปหาซื้อได้เลย เราไม่เข้าใจจริง ๆ จึงถามว่า จะเอากระป๋องมาทำอะไร เธอบอกว่า ก็เอามาใส่ อ้อ กระป๋องนั่นเอง และเมื่อใกล้จะกลับ ก็ต้องมีคนแปลภาษาไทยของคุณชยันเป็นภาษาไทยอีกทีจึงจะรู้เรื่อง

เมื่อนั่งรถจากสนามบินไปโรงแรมนั้น เราเกิดกุศลจิต สอบถามคุณชยันว่า ในตอนเช้าถ้าจะใส่บาตร จะเป็นไปได้ไหม เธอตอบว่า เป็นไปไม่ได้ เพราะพระศรีลังกาไม่บิณฑบาต มีชาวบ้านนำอาหารไปถวายที่วัด เราก็เลยถามว่า ถ้าไปวัดแล้วนำอาหารไปถวายจะได้ไหม เธอตอบว่า เป็นไปไม่ได้อีก เพราะที่ศรีลังกาไม่ได้มีอาหารขายมากมายเหมือนเมืองไทย ทุกคนจะกินข้าวที่บ้าน และถ้าทำงานก็จะนำอาหารไปกินที่ทำงานด้วย ตอนกลางคืนสามทุ่มก็เข้าบ้านนอนกันหมดแล้ว ชาวศรีลังกาเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตอย่างสมถะเรียบง่ายตามวิถีพุทธจริง ๆ

ตอนเช้าวันแรกที่ขึ้นรถตอน ๘ โมงเช้า เพื่อชมวัดกัลยาณี หรือวัดเกลานิยา (Kelaniya Raja Maha Virahara Temple) ในโคลอมโบนั้น คุณชยันก็เริ่มเล่าว่า ชาวศรีลังกา นับถือศาสนาพุทธ ๖๘% นอกจากนั้นเป็นคริสต์ ฮินดู และอิสลาม

พุทธศาสนาในศรีลังกาก็แบ่งออกเป็น ๓ นิกาย คือ สยามนิกาย นิกายพม่า และนิกายมอญ (จำชื่อเป็นภาษาศรีลังกาไม่ได้ เพราะทั้งเร็วและเร็ว) มีวัดทั้งหมด ๘,๐๐๐ แห่ง สยามนิกายใหญ่ที่สุด มีวัดประมาณ ๕,๐๐๐ แห่ง

ชาวศรีลังกาที่เป็นชาวพุทธมีธรรมเนียมปฏิบัติประจำวัน คือ ก่อนทำงานจะสวดมนต์สรรเสริญพระรัตนตรัย และสวดให้มารดาบิดา พวกเราจึงขอทำตามธรรมเนียมชาวศรีลังกาบ้าง คุณชยันก็ยินดีนำสวดสรรเสริญพระรัตนตรัยด้วยสำเนียงศรีลังกาที่ไพเราะ คณะเราจึงมีการสวดมนต์เข้าในรถทุกวันตลอดการเดินทาง ไม่รวมถึงการสวดมนต์เมื่อเวียนเทียนประทักษิณในแต่ละแห่ง บางคนบอกว่าสวดมนต์มากกว่าตอนอยู่เมืองไทยอีก

วัดกัลยาณิเป็นวัดพุทธใหญ่ที่สุดและเก่าที่สุดในศรีลังกา ในอรรถกถาแสดงว่าเมื่อนำหน่อต้นพระศรีมหาโพธิ์มาที่เกาะลังกาครั้งแรก และเมื่อเกิดผลสุกขึ้น ได้นำหน่อที่เกิดจากผลนั้นมาปลูกที่วัดกัลยาณิด้วย ซึ่งก็น่าจะมีอายุเกิน ๒,๐๐๐ ปี แต่คุณขยันบอกว่า ต้นโพธิ์ที่เห็นในวัดมีอายุพันกว่าปี ต้นนี้อาจจะเป็นหน่อต่อจากต้นแรกก็ได้ แต่ก็ไม่สำคัญอะไร เพราะต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นธงชัยของพระสังฆมณฑลอยู่แล้ว ไม่ว่าจะอายุเท่าไร ก็เป็นเครื่องหมายว่า พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระสังฆมณฑลได้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ทรงประกอบด้วยพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาคุณอันยิ่งใหญ่ที่ทรงแสดงธรรมอันลึกซึ้ง รู้ตามได้ยากนี้แก่พุทธบริษัทผู้ที่สะสมปัญญาบารมีมามากพอที่จะรู้ตามได้

มีเรื่องเล่าซึ่งไม่มีในอรรถกถา (หรือเรายังค้นไม่พบ) ว่า พระผู้มีพระภาคเสด็จมาที่บริเวณนี้พร้อมกับภิกษุชาวเมืองกบิลพัสดุ์และโกถิยะ ในวันเพ็ญเดือน ๖ หลังจากรัสรู้แล้ว ๘ ปี เป็นการเสด็จเกาะลังกาเป็นครั้งที่ ๓

หลังจากนำผ้าไตรจีวรที่นำมาจากเมืองไทยถวายเป็นผ้าป่าแก่ภิกษุในวัดนี้แล้วก็เข้าไปนมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์ในบริเวณวัด แม้วันนี้เป็นวันจันทร์ ไม่ใช่วันหยุดและไม่ใช่วันพระ (คุณขยันบอกว่า ถ้าเป็นวันพระจะมีชาวศรีลังกาเข้ามานมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นพัน ๆ คน เธอบอกว่า ๔,๐๐๐ คน คุณขยันจะเป็นคนที่บอกตัวเลขที่แปลกมาก เช่น บอกว่าใช้เวลาเดินทาง ๓๗ นาที เป็นต้น)

ก็มีชาวศรีลังกามานมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์มากมาย แต่ละคนนั่งขำหม่อม ๆ บางกลุ่มก็นั่งสวดมนต์เสียงไพเราะ บางกลุ่มก็เวียนประทักษิณด้วยหม้อเล็ก ๆ

บรรจุน้ำเพื่อรดต้นโพธิ์ บ้างก็นำดอกไม้มาวางถวายรอบ ๆ ส่วนพวกเรานำโคมประทีปจากเมืองไทยมาเวียนประทักษิณ มีชาวศรีลังกาหลายคนเข้ามาจับโคมประทีปสาธุการ ซึ่งได้อธิบายให้คณะผู้ร่วมทางรู้ล่วงหน้าก่อนแล้ว จะได้ไม่เอามือหนีไปอย่างที่เราเคยทำ บรรยากาศรอบข้างดูน่าอนุโมทนาจริง ๆ

เมื่อเวียนเทียนประทักษิณต้นโพธิ์แล้ว ก็เข้าไปชมวิหารใหญ่ใกล้ ๆ กัน มีภาพวาดฝาผนังเกี่ยวกับพุทธประวัติ และประวัติการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศรีลังกามากมาย เช่น ภาพที่พระนางสังฆมิตตานำหน่อต้นพระศรีมหาโพธิ์ขึ้นเรือจากอินเดียมาที่เกาะลังกา

ภาพพระนางเหมมาลำนำพระเชี้ยวแก้วซ่อนไว้ในมวยผมจากอินเดียมาศรีลังกา

ภาพท่านพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้แต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค กำลังแปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลีเป็นภาษาสิงหล

คุณขยันก็บรรยายทุกภาพ ทั้งปี พ.ศ. และเรื่องราวบุคคลต่าง ๆ ที่มีชื่อเรียกยากทั้งหลายมากมาย สติปัญญาของคนอายุขนาดเราจดจำไม่ไหว เมื่อไม่สามารถจะจดจำได้ สติปัญญาอีกเหมือนกันก็เข้าข้างตัวเองว่า ไม่ใช่สาระสำคัญ เป็นเพียงชื่อที่เป็นสมมติบัญญัติ ไม่มีลักษณะจริง ๆ ปราภฏให้ศึกษาพิจารณา รู้แต่เพียงว่า สมัยหนึ่ง อย่างที่ท่านใช้ในพระไตรปิฎก หรือที่ท่านอาจารย์พูดว่า ณ กาลครั้งหนึ่งนั้น มีผู้ศึกษาพระธรรมจนเข้าใจและมีศรัทธานำมาเผยแผ่ที่นี่

ต้องขอกราบขอบพระคุณและขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของท่านทั้งหลาย ที่ทำให้มีโอกาสได้มาเห็นภาพประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้

ภายในวิหารมีพระพุทธรูปปางต่างๆ ประดิษฐานอยู่หลายองค์

มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์ใหญ่มากด้วย มีชาวศรีลังกานำดอกไม้มาวางบนแท่นหน้าพระพุทธรูปหลายคน เมื่อเห็นเราก็นำดอกไม้ที่ห่อผ้าขาวมาแบ่งให้เราบูชาด้วย เราด้วยความไม่แน่ใจเท่าไร เพราะถ้าเป็นที่อินเดียแล้ว ต้องจ่ายเงิน แต่เมื่อมองดูผู้ให้ หน้าตาก็ดูบริสุทธิ์ใจดี จึงรับมาและพูดคำว่าสาธุการ ไมตรีจิตของคนศรีลังกานั้นผิดกับที่อินเดียมากมาย (เฉพาะคนอินเดียที่มีโอกาสได้พบเท่านั้น)

เมื่อจะออกจากวิหาร มีเด็กเล็ก ๆ ทราบว่าเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลเข้ามาไหว้พระมากมาย คุณขยันบอกว่า ที่ศรีลังกานิยมพานักเรียนมาทัศนศึกษานอกสถานที่

อย่างที่วัด ซึ่งไม่ว่าเราจะไปที่ไหน ก็จะมีเด็กแต่งเครื่องแบบนักเรียน ซึ่งเป็นชุดขาว ทั้งชายและหญิง ต่าง ๆ ้วย ไปทัศนศึกษาทุกแห่ง

สถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของวัดนี้ คือ พระเจดีย์สีขาวบริสุทธิ์ที่อยู่ด้านหลังวิหาร เป็นที่บรรจุพระบัลลังก์ทองที่กษัตริย์มโหทรและกษัตริย์จุลทราทรวงยื้อแย่งกัน จนกระทั่งพระผู้มีพระภาคเสด็จมาห้าม และทรงเทศนาโปรดให้เกิดความสันติสุข บัลลังก์ทองคำนี้จึงถูกนำขึ้นถวายเป็นพุทธบูชา (อันนี้ไม่ได้จำ เพราะลอกมา) เราได้เดินประทักษิณรอบเดียว เพราะเกือบเที่ยงแล้ว อากาศร้อนมาก จนพื้นทรายรอบ ๆ พระเจดีย์นั้นก็ร้อนไปด้วย จนเดินเกือบไม่ได้ ตอนนั้นไม่ได้ระลึกถึงลักษณะของร้อนว่าเป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งเท่านั้นเลย

เมื่อจะออกจากวัด เห็นแม่อุ้มลูกน้อยซึ่งเป็นทารกวัยไม่น่าจะถึง ๑ เดือนมาไหว้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ คุณชายันบอกว่า คนศรีลังกานิยมทำกัน เพราะปลูกฝังให้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ยังไม่ว่างเดียงสาอย่างนี้ คนศรีลังกาจึงรักษาพระศาสนาให้อยู่รอดอย่างมั่นคงจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นเมืองขึ้นชาติตะวันตกหลายร้อยปีก็ตาม และชาติต่าง ๆ เหล่านั้นก็พยายามเปลี่ยนศาสนา โดยใครนับถือศาสนาของเขาก็จะได้เรียนฟรีบ้าง หรือให้ทำงานมีเงินเดือนดีบ้าง แต่ก็เปลี่ยนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น คนส่วนใหญ่ก็ยังนับถือพระพุทธศาสนา ใช้ชีวิตแบบวิถีพุทธโดยปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ให้เห็นคุณค่าทางจิตใจมากกว่าวัตถุ ซึ่งตรงกันข้ามกับบางประเทศที่เรียกตัวเองว่า เป็นเมืองพุทธ

เด็กบ้านเรานั้นพอเริ่มรู้ความ พ่อแม่ก็ส่งไปกวตริชาเพื่อแข่งกันเข้าโรงเรียนดี ๆ เพื่อจะได้มีอาชีพดี ๆ ที่หาเงินได้มาก ๆ ซึ่งเงินมาก ๆ นั้นไม่มีวันพอกับความต้องการ จึงมีการซื้อราษฎร์บังหลวงขนานใหญ่ เกือบทุกคนจะบอกว่า โกงบ้างไม่เป็นไร ไม่ทราบว่าเป็นคำสอนของศาสดาองค์ใด หรือผู้ที่นับถือเงินเป็นพระเจ้า บ้านเมืองถึงวุ่นวายสับสนแบ่งแยกกันอย่างนี้

ออกไปไกลตัวอีกแล้ว ลืมไปว่า พระธรรมนั้นมีไว้เพื่อให้ตนเองน้อมประพฤติปฏิบัติตาม ไม่ต้องไปกะเกณฑ์คนอื่น ระลึกลักษณะของสภาพจิตของตนเองดีกว่าว่าเป็นกุศลหรืออกุศล ถ้าเป็นกุศลก็ควรเจริญ ถ้าเป็นอกุศลก็ควรละ

วัดอโศการามและวัดคงคาราม

ในช่วงบ่ายหลังทานอาหารกลางวันที่ Siam House ซึ่งเป็นภัตตาคารที่ตกแต่งแบบไทยทุกอย่าง แต่ไม่เห็นคนไทยเลย อาหารก็มีรสชาติไม่ใกล้เคียงกับอาหารไทยด้วย ลูกค้าในร้านก็น้อยมาก ทำให้พิสุจน์คำพูดของคุณชายที่ว่า คนศรีลังกาไม่ทานอาหารนอกบ้าน เพราะในร้านที่กว้างขวางมีเพียงโต๊ะพวกเรา และโต๊ะฝรั่งอีก ๓ คนเท่านั้น และไม่ว่าจะไปทานอาหารกลางวันกลางทางที่ไหน ก็มีแต่นักท่องเที่ยวเท่านั้นที่เป็นลูกค้า

วันนี้เป็นวันท่องเที่ยวเมืองโคลอมโบทั้งวัน หลังจากไปวัดเกลาณียาที่เก่าแก่ที่สุด แล้วก็ไปชมวัดอโศการามที่มีอายุนับร้อยปีเหมือนกัน ได้ไปกราบนมัสการพระพุทธรูปปางต่าง ๆ แบบศรีลังกา ที่มีสีสันสดใส งดงาม ต้นพระศรีมหาโพธิ์ประจำวัดที่มีอายุมากเช่นกัน

ได้ไปชมสมบัติเก่าที่เก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ของวัด มีทั้งงานช่างขนาดใหญ่มากหลายคู่ มีวัตถุโบราณมากมายวางอยู่เปิดเผย ตามคุณขยันว่า ไม่กลัวหายหรือคุณขยันบอกว่า คนศรีลังกาไม่ขโมยของวัด เพราะว่าเอาไปก็ไม่สบายใจตลอดชีวิต ไม่คุ้มกัน

ใครคิดว่า คนศรีลังกาไม่เข้าใจธรรม คงจะลืมไปว่า ธรรมมีหลายชั้น ธรรมสำหรับผู้ครองเรือนและสำหรับบรรพชิตผู้ต้องการหลุดพ้นจากสังสารวัฏ คนศรีลังกาเข้าใจธรรมสำหรับผู้ครองเรือน คือ วินัยของคฤหัสถ์ ยึดมั่นในศีล ๕ ที่ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข และประพฤติปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และชาวศรีลังกายังเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี ใช้เงินเท่าที่จำเป็น ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่ดูการละเล่น (ตามที่คุณขยันเล่าให้ฟัง)

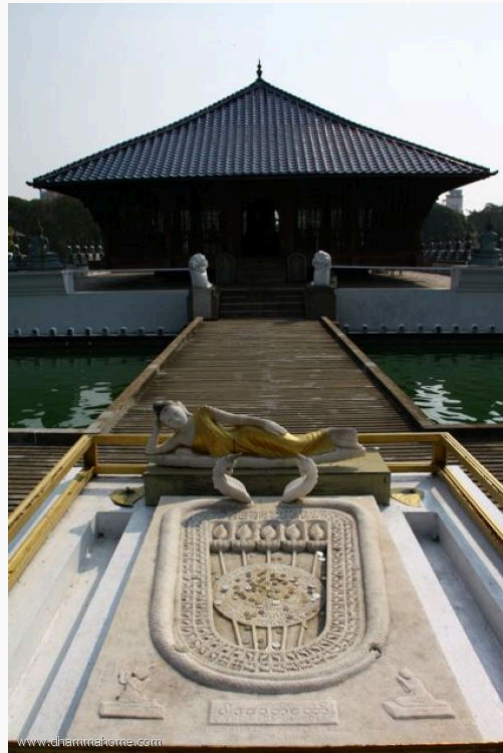
นอกจากนั้นจะเห็นว่าชาวศรีลังกาฉลาดในการเจริญกุศล เมื่อเห็นใครทำกุศล ก็จะช่วยอนุโมทนาด้วยการแสดงออกและกล่าววาจาสาธุการทุกครั้ง และเมื่อได้รับความสุขจากการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมเบื้องต้นที่เข้าใจ ก็แสดงความเคารพเลื่อมใสด้วยความน้อมนอบในพุทธสถานทุกแห่งด้วยการบำรุงรักษา ไม่ว่าจะเป็นต้นพระศรีมหาโพธิ์ พระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุทุกแห่ง รวมทั้งพระเขี้ยวแก้วซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของชาวศรีลังกา

และเราก็ไม่รู้จักชาวศรีลังกาทั้งหมด คนที่เข้าใจธรรมขั้นลึกซึ้งถึงเรื่องการเจริญสติปัฏฐานก็อาจจะมีก็ได้ เหมือนคนไทย ใครจะพูดได้ว่า คนไทยเข้าใจธรรม จะมีสักกี่คนที่เข้าใจเรื่องการเจริญสติปัฏฐานอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงจำมาพูด แต่ประพฤติปฏิบัติตามไม่ได้ แม้แต่ขั้นมีศีล ๕ เป็นปกติในชีวิตประจำวันก็ยังปฏิบัติตามไม่ได้ ก็ชี้ให้เห็นว่า เมื่อธรรมเบื้องต้นยังไม่เข้าใจ แล้วจะสามารถเข้าใจขั้นปรมาัตถธรรมได้อย่างไร

โดยความเป็นจริงแล้วไม่มีใครทราบว่ใครเข้าใจสภาพธรรมถึงระดับไหนจนกว่าจะได้สนทนากัน อย่างจะรู้ว่าใครมีศีลหรือไม่นั้น ก็ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกันนานพอสมควร

เมื่อผ่านป้ายโฆษณาหาเสียงแห่งหนึ่ง คุณขยันก็ทำหน้าทีอธิบายว่า จะมีการเลือกตั้งในศรีลังกาเร็ว ๆ นี้ จึงเห็นป้ายโฆษณามากมาย ป้ายบางแผ่นน่าแปลกใจมากว่าไปติดได้อย่างไรบนต้นไม้สูงใหญ่ฝั่งตรงข้ามแม่น้ำ มีคนหนึ่งคุณขยันบอกว่า เป็นคนไม่ดีคอร์รัปชั่น เพราะเขาอยู่บ้านติดแอร์และนั่งรถยนต์ติดแอร์ เรานึกหวาดเสียวอยู่ในใจเพราะมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนชั้นกลางในเมืองไทย ก็อยู่บ้านติดแอร์และ

นั่งรถยนต์ติดแอร์กันทั้งนั้น ถ้าเป็นนักการเมืองไทย มีบ้านติดแอร์และนั่งรถติดแอร์ถือว่าเป็นคนคอร์รัปชั่น คงไม่มีนักการเมืองมือสะอาดเลยสักคนเดียว

วัดคงคาราม (Gangarama Temple) เป็นวัดเก่าและสำคัญอีกแห่งหนึ่งของโคลอมโบ เป็นพระอารามกลางน้ำ ระหว่างทางเดินบนสะพานเพื่อไปยังโบสถ์ มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์และพระพุทธรูปจำลองที่เป็นหินแกะสลักสีขาวบริสุทธิ์สวยงาม ภายในโบสถ์มีพระประธานองค์ใหญ่ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิทรงจีวรสีสดใสด้านซ้ายสุดติดฝาผนังใกล้กับประตูทางเข้า มีพระพุทธรูปปางห้ามญาติยก

พระหัตถ์ขวาข้างเดียว สูงเกือบ ๕ เมตร ทรงจีวรเหลืองสดใส มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติทั้งดงามและในวิหารยังมีพระพุทธรูปปางโปรดปัญจวัคคีย์ด้วย

ก่อนจะกลับไปนอนที่โรงแรมริมมหาสมุทรอินเดีย คุณขยันได้พาทัวร์ตลาดเปตตา (Pettah) แหล่งขายสินค้ามากมาย แต่ก็อย่าได้วาดภาพว่าจะยิ่งใหญ่เหมือนตลาดเมืองไทยนะ เพราะเห็นแต่ตึกแถวและรถสิบล้อจอดขนถ่ายสินค้ามากมาย จนรถติดเล็กน้อยเท่านั้นเอง

คงจะหมดเวลาสำหรับการให้ตาทำกิจเห็นสิ่งต่าง ๆ ในโคลอมโบแล้วก็เหมือนกับที่ผ่านมาเนิ่นนานในสังสารวัฏ คือ เมื่อตาทำกิจเห็น จิตทำกิจคิดนึกตามประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว โลกะ โทสะก็เกิดตามมามากมายเช่นเดิม ไม่มีสักขณะเดียวที่สติจะระลึกรู้ลักษณะของเห็น ของสิ่งที่ปรากฏทางตา และของการคิดนึกเลยว่า ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ไม่มีสักแวบเดียวที่จะรู้ว่า ทุกสิ่งที่ผ่านมาแล้วก็ดับไป ไม่กลับมาอีกเลยในสังสารวัฏ ก็คงจะต้องอยู่ในสังสารวัฏอีกเนิ่นนานไปเรื่อย ๆ

อดขอไม่ได้ว่า ขอให้บุญกุศลที่ได้กระทำมาทั้งหมดรวมทั้งในการมาศรีลังการั้งนี้ เป็นพลวปัจจัยให้ความเข้าใจพระธรรมที่ลึกซึ้งนี้ด้วยเถิด

โปโลนนารูวา

วันนี้เป็นเช้าที่ ๒ ในศรีลังกา ต้องเตรียมจัดกระเป๋าย้ายโรงแรม หลังจากนอนริมมหาสมุทรมา ๒ คืนแล้ว แปลกใจตัวเองเหมือนกันที่เมื่อจัดกระเป๋าย้ายโรงแรมแต่ละแห่งนั้น ไม่มีความรู้สึกอาลัยอาวรณ์อะไร คงเพราะรู้แน่แกใจว่า โรงแรมไม่ใช่ของเรา เป็นเพียงที่พักชั่วคราวในการท่องเที่ยวครั้งนี้เท่านั้น แต่ทำไมเมื่อจัดกระเป๋าย้ายออกจากบ้าน ถึงมีแต่ความห่วงกังวล กลัวต้นไม้จะตาย กลัวของจะหาย กลัวขโมยจะขึ้นบ้าน กลัวไฟฟ้าลัดวงจร กลัวน้ำจะรั่ว สารพัดจะเกิดความวิตกกังวล คงเป็นเพราะยึดมั่นในบ้านว่าเป็นของเรา และจะต้องยังยืนยันมั่นคงเป็นของเราอย่างนี้ตลอดไป ไม่เชื่อที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงไว้ด้วยพระสัพพัญญุตญาณ ที่ประกอบด้วยบุพเพสาธุสติญาณ การระลึกชาติได้เป็นอันมาก ที่ทรงประจักษ์ด้วยพระองค์เอง ไม่ใช่การคาดเดาว่า ในสังสารวัฏอันยาวไกลนั้น โลกนี้ก็เป็นเพียงที่พักชั่วคราวเท่านั้น และเมื่อสิ้นความเป็นบุคคลนี้แล้ว ก็จะไม่ย้อนกลับมาเป็นบุคคลเดิมที่มีบ้านหลังเดิม มีพ่อแม่ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงชุดเดิมเลย

ถ้าทำได้ น้อมคิดตามที่ทรงแสดงไว้ว่า บ้านเป็นโรงแรม ที่พักชั่วคราว ก็คงจะสบายใจมากกว่านี้ แม้จะยังไม่ประจักษ์อย่างที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงไว้ก็ตาม

หลังจากได้สวดมนต์สรรเสริญพระรัตนตรัยแล้ว คุณขยันผู้เป็นมัคคุเทศก์ที่ขยันที่สุด ตั้งแต่เคยท่องเที่ยวมา ก็หยิบแผนที่เกาะลังกา มาชี้ให้ดูว่า เวลานี้อยู่ตรงนี้ กำลังจะเดินทางไปโปโลนนารูวา ที่อยู่อีกข้างหนึ่งของมหาสมุทร เมืองโปโลนนารูวา เป็นเมืองหลวงแห่งที่ ๒ ของศรีลังกา ต่อจากเมืองอนูราธปุระ ซึ่งเป็นเมืองหลวง

แห่งแรก ไปโลนนารูวาเป็นเมืองหลวงอยู่นาน ๑๕๐ ปี คุณขยันซึ่งอยู่เมืองไทยหลายปี และท่องเที่ยวทั่วไทย จึงบอกว่า วันนี้จะพาไปสุโขทัย และไปนอนที่วัดหนองป่าพง

ไปโลนนารูวาหรือสุโขทัยของคุณขยัน เป็นเมืองมรดกโลก มีพระราชวังโบราณคล้าย ๆ อโยธยา (สำหรับเราชาวอยุธยา) มีพระราชวังของพระเจ้าปราคัมพาหุ มหาราช มีเจดีย์รังโกฏ สร้างโดยพระเจ้านิสลังกามัลละ พระสถูปเจดีย์กิริเวहरु และที่สำคัญ คือ วิหารวิฆ္ณูทาเค ซึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐานพระเขี้ยวแก้ว เพราะตามธรรมเนียมของศรีลังกานั้น กษัตริย์ประทับอยู่ที่เมืองไหน จะต้องประดิษฐานพระเขี้ยวแก้วไว้ที่เมืองนั้น

เมื่อถึงวิหารวิภูฏาเค พวกเราได้สวดมนต์เพื่อแสดงความนอบน้อมพระรัตนตรัยเช่นเคย ที่นี้มีชาวศรีลังกามาเที่ยวชมกันมาก ก็มาร่วมสวดมนต์พร้อมกับพวกเราหลายคน

วันนี้อากาศร้อนมาก คงพอ ๆ กับเมืองไทย เมื่อลงบันไดพระราชวังมา ก็มีมะพร้าวที่ขึ้นชื่อของศรีลังกา คือ คิงโคโคนัท สีเหลืองส้มวางขายเป็นทะลาย ๆ อยู่หลายร้าน คุณขยันเคยบอกว่า คิงโคโคนัทมีคุณสมบัติพิเศษกว่ามะพร้าวธรรมดา ๆ มีแร่ธาตุ โปรตีนสารพัดอย่าง มีประโยชน์มาก แต่ห้ามรับประทานหลัง ๕ โมงเย็น เพราะจะทำให้เป็นไข้ เนื่องจากมีคุณสมบัติเป็นของเย็น พวกเราจึงซื้อมาชิม เขาแนะนำให้เราเลย พร้อมกับหลอดดูด เมื่อดูดเข้าไปแล้ว ทั้ง ๆ ที่อากาศก็ร้อนมาก และกระหายน้ำมากด้วย ยังผิดหวัง คิดว่าจะหวานหอมเหมือนมะพร้าวน้ำหอมบ้านเรา ที่ไหนได้ รสฝืด ๆ เปรี้ยว ๆ ไม่หวานหอมเหมือนของเมืองไทยเลย ราคาก็ไม่ถูก ลูกละ ๓๐ รูปี (๑ บาท = ๓ รูปี) เมื่อกินน้ำไม่อร่อย ก็ลองกินเนื้อ ก็ไม่อร่อยอีกเหมือนกัน

คงจะต้องสาปส่งคิงโคโคन्हเสียที เพราะคราวก่อน มีคนบอกว่าน้ำมันคิงโคโคन्हรักษาผมร่วงได้ เราซื้อมา ๓ ขวด ขวดละ ๙๐๐ บาท เพราะเขาบอกว่าหาซื้อยาก ผลปรากฏว่า จากคนผมไม่ตก กลายเป็นคนหัวล้าน เพราะเจ้าน้ำมันคิงโคโคन्हนี้แหละ ขนาดใช้ไปได้แค่ครึ่งขวด ถ้าใช้หมดทั้ง ๓ ขวด คงไม่มีผมเหลือเลย

จากพระราชวังก็เดินไปชมกัลลวิหาร (วิหารหิน) ที่อยู่ใกล้ ๆ กัน เป็นงานประติมากรรมสลักหินเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ปางต่าง ๆ ได้แก่ ปางสมาธิ ปางประทับยืน และปางไสยาสน์ ที่งดงามมาก มีพุทธลักษณะคล้าย ๆ กับพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาที่กล่าวกันว่า งานที่สุดในโลก ในพิพิธภัณฑ์เมืองสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย ที่ดูอ่อนช้อย รวากับมีชีวิต มองดูแล้วน่าเลื่อมใสศรัทธามาก ผู้สร้างคงทำด้วยจิตที่เป็นกุศลศรัทธา จึงสามารถทำให้หินที่แข็งกระด้างนั้น อ่อนช้อยรวากับมีชีวิตได้เช่นนี้

และเช่นเคย ได้สวดมนต์แสดงความนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค พระธรรม และพระสงฆ์เหมือนทุกแห่ง ถ้าจิตเป็นกุศลขณะสวดมนต์ได้ก็จะดีหรอก แต่ก็รู้ตัวเองว่า ขณะสวดจิตก็คิดไปเรื่องอื่น ๆ มากมาย คงแสดงความนอบน้อมได้ไม่ครบทั้งกาย วาจา และใจ แต่ก็ยังดีที่ยังได้แสดงออกทางกายและวาจาบ้างตามควรแก่กาล

ดัมบุลลา

จากโปโลนนารูวา เราเยือนเส้นทางกลับมากลางเกาะ ที่เมืองดัมบุลลา ซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกเช่นกัน คุณขยันชี้ตำแหน่งบนแผนที่และบอกระยะทาง พร้อมทั้งเวลาเป็นชั่วโมงนาทีย่างละเอียดเช่นเดิม แต่เราจำไม่ได้ รู้แต่ว่า คนขับรถที่ชื่อว่า ญาณะ (หรือยานัด) นั้นขับรถดีมาก ถนนลาดยางอย่างดี แต่ก็วิ่งได้ไม่เกิน ๓๕ ก.ม. ต่อชั่วโมง (ตามกฎหมาย) ทำให้ระยะทาง ๑๐๐ กว่ากิโลนั้นใช้เวลาถึง ๓ ชั่วโมงกว่า แต่ทิวทัศน์ข้างทางก็สวยงามดี เพราะเป็นป่า และทะเลสาบที่ขุดขึ้นในสมัยกษัตริย์ชื่อต่างๆ มากมายหลายแห่ง (คุณขยันก็บอกอย่างละเอียดเช่นเคย)

เห็นช้างป่าที่ออกมากินกิ่งไม้ริมถนน มีรถของชาวศรีลังกาจอดดูหลายคัน บางทีก็เห็นกวางมากินหญ้าด้วย

ได้ชมวัดในถ้ำหิน ที่มีห้องสลัปซับซ้อนถึง ๕ ห้อง บนภูเขาสูง ๕๐๐ ฟุต
กษัตริย์วาลากัมบาได้ทรงสร้างวิหารศิลาที่ทรงคุณค่าภายในถ้ำแห่งนี้มากมาย ในช่วง
ที่เสด็จมาประทับพลัดถิ่นจากอนูราชปุระ ได้นมัสการพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ยาว ๔๗
ฟุต

และพระพุทธรูปปางต่าง ๆ มากมาย ๆ นักร้อย ๆ องค์ ชมภาพวาดพระพุทธรูปเจ้า
กษัตริย์ เทพ และเทพีต่าง ๆ ที่สวยงามบนผนังถ้ำ ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นภาพวาดที่
ใหญ่ที่สุดในโลกด้วย

ระหว่างทางคุณขยันก็ชักชวนพวกเราให้มาทำวิปัสสนาที่สำนักแห่งหนึ่ง ลืมชื่อไปแล้ว เพื่อนร่วมทางบอกว่ามีสาขาในเมืองไทยด้วย คุณขยันบอกว่า ทำวิปัสสนาที่นี่ ๑๐ วันไม่มีค่าใช้จ่าย อยู่ในป่า ไม่กินเนื้อสัตว์ สุขสงบมาก เลยชวนให้พวกเรา来做วิปัสสนาบ้าง พวกเราทุกคนก็นิ่งเงียบ ไม่อยากต่อความให้ยืดยาว ได้แต่นึกในใจว่า ถ้าอยู่ในป่า ไม่กินเนื้อสัตว์แล้วมีความสุขสงบมาก พวกข้าง พวกกว้างก็จะเป็นพวกแรกที่สุขสงบที่สุด

ถ้าเลือกเกิดได้ จะมีใครอยากเป็นข้างหรือกว้างบ้าง ตัวคุณขยันเองก็โฆษณาตัวเองว่า ไม่กินเนื้อสัตว์ แล้วไม่โกรธใครเลย ใจเย็นมาก ดังนั้นในทริปนี้จึงไม่เห็นคุณขยันไม่พอใจเลย อาจจะเป็นเพราะพวกเราดีมาก จนไม่รู้จะไม่พอใจเรื่องอะไร หรือโกรธก็ไม่กล้าแสดงออก เพราะได้ประกาศคุณอันไม่มีในตนไว้ก่อนแล้ว แต่เราก็ไม่เชื่อ เพราะเหตุไม่ตรงกับผล

เหตุ คือ ไม่กินเนื้อสัตว์ ผล คือ ไม่โกรธ ไม่เป็นตรรกะแต่อย่างใด แต่ถ้าได้อบรมเจริญปัญญาจนสามารถรู้ลักษณะของความโกรธว่า ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล แล้วความโกรธน้อยลง ก็พอน่าจะเชื่อได้บ้าง เหมือนกับผู้ที่เริ่มฟังธรรมใหม่ ๆ บางคนบอกว่า ตั้งแต่มาฟังธรรมแล้วไม่อยากจะอะไรเลย เหตุก็ไม่ตรงกับผลอีกเหมือนกัน เพราะความอยากจะหมดไปได้ ต้องเป็นพระอรหันต์แล้วเท่านั้น หรือท่านจะเป็นบัวพันน้ำ คือ ฟังแล้วบรรลุเป็นพระอรหันต์ทันที ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ขอภัยด้วยค่ะ

พอมีเวลาว่างเราก็เปิดธรรมของท่านอาจารย์ฟัง เมื่อคุณขยันได้ฟังธรรมด้วย ก็เลิกชักชวนพวกเราไปเลย และยังเรียกพวกเราว่า เป็นท้าวธรรมะธัมโม แล้วก็ยกย่องให้เกียรติมากขึ้นด้วย

จากถนนลาดยาง ก็มาถึงถนนลูกรังขรุขระ เมื่อพลบค่ำ ข้างทางก็ยังคงเป็นป่าโปร่ง แต่มีบ้านอยู่ห่าง ๆ มีบ้านหนึ่งเป็นบ้านชั้นเดียว มีแต่กรอบประตูหน้าต่าง คุณขยันเล่าว่า บ้านของคนที่นี่สร้างนานกว่าจะเสร็จ เพราะไม่มีเงิน แต่ก็อยู่ได้ ไม่ต้องกลัวอะไรหาย เพราะไม่มีขโมย เราคิดว่า อาจจะเป็นเพราะเห็นชัดเจนว่าไม่มีอะไรให้ขโมย ก็เลยไม่ต้องกลัวก็ได้

รถขับขึ้นเขา และลงห้วย (คือ ลำธารสายเล็ก ๆ) ที่อยู่ต่ำกว่าเนินเขามาก ขับข้ามสะพานเพื่อขึ้นเนินเขาเตี้ย ๆ อีกลูกหนึ่ง เมื่อผ่านสะพานนั้น คุณขยันก็เล่าว่า ชาวบ้านเรียกว่าสะพานโง่ เพราะฝนตกหนัก สะพานนี้ก็ใช้ไม่ได้ เพราะน้ำท่วมสะพานก่อน ก็เลยเห็นจริงด้วยว่า คนสร้างสะพานไม่ได้โง่ เพราะถ้าสร้างข้ามเนินเขา ๒ ลูก ก็จะเป็นงานใหญ่มาก ผู้สร้างสะพานเตี้ย ๆ ข้ามลำธาร ให้คนประณามว่าสะพานโง่ ดีกว่า

เส้นทางมืดมืดข้างทางและถนนที่ขรุขระทำให้นึกภาพโรงแรมข้างหน้าที่ คงจะเป็นเหมือนวัดหนองป่าพงที่คุณขยันบอกไว้ก็ได้ แต่ได้ทราบว่า เส้นทางที่ผ่านมานั้นเป็นเส้นทางลัด และเมื่อมาถึง ก็เป็นโรงแรมใหญ่ลักษณะเป็นรีสอร์ทสวยงาม มีสระว่ายน้ำกว้างใหญ่ และตั้งอยู่ริมทะเลสาบที่มีวิวภูเขางดงามซึ่งได้เห็นในตอนเช้าในวันรุ่งขึ้น

ถึงแล้วค่ะ โรงแรม Amaya Lake เมืองดัมบลลา ที่คุณขยันบอกว่า เป็นโรงแรมที่สวยที่สุดในทริปนี้

อนุราธปุระ

ได้ยินชื่อ “อนุราธปุระ” มานานแล้ว ฟังแล้วรู้สึกเพราะดีและชอบมาก (เห็นความติดอย่างหนาแน่นของตนเองหรือไม่ ที่ติดทุกอย่างแม้กระทั่งชื่อ ความติดทำให้คิดต่อไปว่า อาจจะเคยเกิดเป็นชาวอนุราธปุระ)

อนุราธปุระเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของศรีลังกาและเป็นอยู่นานถึง ๑,๒๐๐ ปี จึงมีสถานที่สำคัญมากมาย

สถานที่แรกที่ไปนมัสการ คือ วิหารอิสุรุมุณียะ (Issurumuniya) เป็นพระอารามแรกที่ท่านพระมหินทเถระจำพรรษา จริง ๆ แล้วก็คือ ถ้ำ นั่นเอง พระศรีลังกาในสมัยก่อนนั้นจะจำพรรษาอยู่ตามถ้ำ ภายในมีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ และมีภาพประติมากรรมสลักบนแผ่นหิน มีอายุกว่า ๑,๕๐๐ ปี

หลังจากนั้นไปชมสถานที่สำคัญที่สุดของชาวพุทธศรีลังกาและทั่วโลก คือ วัดพระศรีมหาโพธิ์ เป็นที่ประดิษฐานต้นพระศรีมหาโพธิ์ ที่พระนางสังฆมิตตาเถรี พระภิกษุณีอรหันต์ พระธิดาของพระเจ้าอโศกมหาราช นำหน่อมาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย เมื่อคราวที่พระเจ้าอโศกมหาราชโปรดให้ท่านมาบวชพระนางอนุฟ้า พระชายาของเจ้าชายอภัย พระอนุชาของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ พระนางอนุฟ้าเป็นผู้มีดวงตาเห็นธรรมคนแรกของเกาะลังกา

ก่อนไปกราบนมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์ เราแสดงความประสงค์จะถวายผ้าจีวร คุณขยันจึงพาไปกราบนมัสการเจ้าอาวาส ซึ่งท่านไม่ค่อยจะให้ใครได้พบ เพราะอาพาธ แต่สำหรับคณะของคนไทยแล้ว ท่านยินดี (ตามที่คุณขยันเล่าให้ฟัง) ความเป็นคนไทยนี้มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั้งในศรีลังกาและอินเดีย สามารถสัมผัสได้ ท่านเจ้าอาวาสคุยกับพวกเราเป็นเวลานานพอสมควร เมื่อรับศีล และถวายผ้าป่าแล้ว ก็ได้รับสิทธิพิเศษขึ้นไปนมัสการต้นพระศรีมหาโพธิ์ข้างบนเลย

ส่วนคนศรีลังกาที่เข้าแถวยาวเหยียดคนนั้นนมัสการอยู่ชั้นล่าง แต่เขาก็มีมุทิตาจิต เห็นพวกเราถือจีวรที่จะนำไปถวายที่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ก็พากันกล่าวสาธุการกันอย่างทั่วหน้า

ต้นพระศรีมหาโพธิ์ต้นนี้มีอายุยืนยาวกว่า ๒,๓๐๐ ปี เป็นต้นไม้ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก เพราะชาวพุทธศรีลังกาช่วยกันรักษาเป็นอย่างดี ไม่ได้ถูกทำลายเหมือนต้นเดิมที่พุทธคยา ต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่เห็นกับตานี้ เป็นตอแห้งและมีกิ่งหนึ่งที่ยื่นออกมา มีเสาค้ำทำด้วยทองและเงินหลายเสา ส่วนต้นใหญ่ที่เห็นนั้นเป็นหน่อที่แตกออกไปอีกทีหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม นี่คือ ต้นไม้ตรัสรู้ของพระผู้มีพระภาคพระองค์นี้เป็นธงชัยของพระสังฆธรรม ทรงแบ่เพ็ญพระบารมีถึงสี่อสงไขยแสนกัป เพื่อการตรัสรู้ นี้ เพื่อทรงประกาศพระสังฆธรรมให้ชาวโลกที่บำเพ็ญบารมีมาเช่นกันได้รู้แจ้งตามพระองค์

เพราะพระธรรมที่ตรัสรู้นั้นสุขุมลุ่มลึก ยากที่ใครจะรู้ตามได้โดยง่าย จึงไม่สามารถจะสำหรับทุกคน นอกจากผู้ที่ได้สะสมปัญญามาพอสมควรเท่านั้นจึงจะเข้าใจตามได้บ้าง ตามกำลังสติปัญญาของตน ดังนั้น แม้พระธรรมจะดีประเสริฐอย่างไร แต่บางคนก็ไม่สนใจศึกษาเลย และบางคนแม้จะศึกษาแล้วก็ยังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดปฏิบัติผิด

คนอื่นจะเป็นอย่างไรก็ช่าง (ขอเห็นแก่ตัวหน่อย) ขอให้ข้าพเจ้าได้เข้าใจพระธรรม จนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องด้วยเถิด (ขออีกแล้วตามความเคยชิน)

หลังจากนั้นก็เดินตามคุณขยันไปชมโลหปราสาทที่พระเจ้าปราคัรพหุมหาราชทรงสร้างขึ้นเมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๘ โลหปราสาทในโลกนี้มี ๓ แห่ง คือ ที่วัดบุพพาราม กรุงสวตตี ประเทศอินเดีย (ดูรายละเอียดใน อินเดีย ... แดนพุทธภูมิ) ที่กรุงอนูราธปุระ ที่เหลือแต่เสามากมาย ต้องจินตนาการเองว่าใหญ่โตสวยงามขนาดไหน และที่วัดราชันดดา กรุงเทพฯ ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้น เป็นโลหปราสาทที่สมบูรณ์ที่สุด

ต่อจากนั้นก็เดินตามกันไปนมัสการเจดีย์วันเวลิสยะ หรือพระมหาเจดีย์สุวรรณมาลิก ที่พระเจ้าทูลฐคามณีอภัยทรงสร้างขึ้นหลังจากชนช้างชนะกะศัตริย์ทมิฬ จึงเห็นรูปปั้นช้างล้อมพระเจดีย์มากมาย เมื่อเห็นพระเจดีย์นี้แล้ว ก็เข้าใจข้อความในอรรถกถาที่พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะถวายดอกไม้ แล้วดอกไม้เหล่านั้นที่พื้น เกิดแผ่นดินไหว ท่านพระมหินทเถระก็พยากรณ์ว่า พระเจ้าทูลฐคามณีอภัย หลานของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะจะเป็นผู้สร้างเจดีย์ตรงสถานที่นี้

หน้าพระมหาเจดีย์มีรูปปั้นของพระเจ้าทุภูฏคามณีอภัย กษัตริย์ผู้ทรงคุณธรรมสูงส่ง ท่านอาจารย์เคยนำเรื่องราวของท่านมาบรรยายให้ฟัง มีข้อความบางตอนที่พอจำได้ว่า ท่านเป็นผู้มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาก ก่อนจะเสวยทุกมื้อ ท่านต้องถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์ทุกครั้ง มีครั้งหนึ่งท่านรบแพ้สงครามอยู่ในป่า มีแต่ตัวท่าน อำมาตย์ และม้าอยู่เท่านั้น และเสบียงอาหารก็มีเพียงเล็กน้อย ท่านให้แบ่งเป็น ๔ ส่วน เมื่ออำมาตย์ถามว่า ทำไมถึงแบ่ง ๔ ส่วน ในเมื่อมีผู้รับประทานเพียง ๓ ท่านก็บอกว่า สำหรับพระภิกษุ ตัวท่าน อำมาตย์ และม้า อำมาตย์ก็ถามว่า แล้วจะมีพระภิกษุจากที่ไหน ท่านจึงอธิษฐาน และพระภิกษุก็มารับภัตตาหารจากท่าน ซึ่งเป็นกุศลที่เป็นกรรมของท่าน เป็นกุศลที่ท่านนึกถึงในเวลาใกล้จะสิ้นพระชนม์ เพราะทำให้เกิดปีติมากกว่าการสร้างพระมหาเจดีย์นี้เสียอีก (อาจจะคลาดเคลื่อน เพราะความจำก็ไม่แม่นยำแล้ว ถ้าผิด ผู้รู้จะช่วยกรุณาแก้ไขก็ดีค่ะ)

พระมหาเจดีย์เป็นทรงกองข้าว สูงใหญ่ ทาสีขาวบริสุทธิ์ เห็นเด่นเป็นสง่าอยู่เบื้องหน้า เวลานี้ใกล้เที่ยงแล้ว อากาศร้อนจัดมาก จึงขอยืนนมัสการที่ได้ต้นไม้ใหญ่ ใกล้รูปปั้นของพระเจ้าทุภูฏคามณีอภัย มีเพื่อนร่วมทางบางคนไปเดินประทักษิณรอบพระมหาเจดีย์ ซึ่งเป็นบริเวณเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานเครื่องบริวารของพระพุทธเจ้า ๔ พระองค์

ขออนุโมทนาที่สามารถเดินบนหินกลางแดดได้ แต่ตอนออกมาเห็นวังกระหย่องกระแหง คงจะได้บุญมากกว่าพวกเราที่อยู่ในร่มแน่ๆ

จากนั้นไปนมัสการสถานที่สำคัญที่สุดอีกแห่งของอนุราชปุระ คือ ภูปาราม เป็นพระเจดีย์ที่พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะสร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานพระรากขวัญ (ไพลาร้า) ของพระผู้มีพระภาค ซึ่งพระเจ้าอโศกมหาราชทรงประทานให้สมณสามเณร พระโอรสของพระนางสังฆมิตตาเถรี มาถวายพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ สถานที่นี้ยังเป็นที่ทำสังคายนาครั้งที่ ๔ ในปี พ.ศ. ๒๓๖ ด้วย

จากภาพถ่ายของภูปาราม ที่เห็นมีเสาอยู่มากมาย ได้ความว่า เดิมนั้นสร้างหลังคาให้ภูปาราม แต่ตัวหลังคาพังไป จึงเหลือแต่เสา สังเกตดูได้ว่า ที่ศรีลังกาจะไม่นิยมสร้างอาคารมีฟ้ามืดชิดเหมือนเมืองไทย แต่นิยมสร้างเป็นหลังคาเพื่อกันแดดกันฝนเท่านั้น

เมื่อไปถึงได้นำโคมประทีปและดอกบัวที่มัดขายเป็นกำ ๆ ไปเวียนประทักษิณ รอบภูปาราม ๓ รอบ รู้สึกร่มเย็น เมื่อนึกถึงประวัติของภูปารามที่อ่านจากอรรถกถา รู้สึกใกล้ชิดกับพระผู้มีพระภาค เพราะพระรากขวัญของพระองค์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ พระสรีระนั้นประดิษฐานอยู่ที่นี่ ทำให้เห็นประโยชน์ของการศึกษาปริยัติมากขึ้น เพราะ การศึกษาพระสูตรและอรรถกถานั้นทำให้เกิดสังขารชั้นรूपแห่งให้เกิดศรัทธา ปลาทะ ถ้าไม่รู้เรื่องอะไรเลย ก็ไม่เกิดความปีติซาบซึ้งในพระคุณของพระรัตนตรัย

ขอนอบน้อมแด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ข้าพเจ้า
ขอถึงพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งตลอดไปในสังสารวัฏที่สามารถจะ
เป็นไปได้ คือ เมื่อเกิดในภพภูมิที่มีโอกาสจะได้ฟังพระสัทธรรม

มหินตาเล

จากอนุราชปุระ เดินทางมาที่มหินตาเล เพื่อนมัสการสถานที่ท่านพระมหินท
เถระพบกับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะเป็นครั้งแรก ข้อความในอรรถกถาเรียกสถานที่นี้
ว่า มิสสกบรพตหรือเจติยบรพต หมายถึง ภูเขาแห่งเจติย์

คุณขยันได้เล่าประวัติบรรพบุรุษของชาวสิงหลว่า เดิมอยู่ที่อินเดีย พระบิดาของพระราชองค์หนึ่งได้เสียกับสิงโต และมีลูกชายด้วยกัน ๓ คน ต่อมาลูกชายคนเล็กได้ฆ่าสิงโตผู้เป็นบิดา และได้อพยพมาอยู่เกาะตอนใต้ของอินเดียในปีที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน เมื่อขึ้นมาบนเกาะ ได้วางฝ่ามือบนทราย เมื่อยกมือขึ้นมาปรากฏว่าฝ่ามือเป็นสีแดง จึงเรียกเกาะนี้ว่า ตัมปปณฺณทวิป ซึ่งแปลว่า เกาะของผู้มีฝ่ามือแดง เราจะเห็นรูปปั้นต่าง ๆ ที่ทาสีแดงไว้บนฝ่ามือ

และเมื่อพระมหินทเถระมาที่เกาะลังกานั้น ข้อความในอรรถกถาแสดงไว้ว่า มีพวกนาค ยักษ์ รากษสอาศัยอยู่มาก คำว่า นาค ยักษ์ รากษส นั้น คุณขยันอธิบายว่า นาค หมายถึง พวกที่อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำ มหาสมุทร ยักษ์ หมายถึง พวกที่อยู่ในป่า และรากษส หมายถึง พวกที่อยู่บนภูเขา แม้ขณะนั้นจะมีพระพุทธศาสนาในอินเดียแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เผยแพร่มาถึงเกาะลังกา ชาวเกาะจึงนับถือมหาสมุทร ต้นไม้ภูเขา

เมื่อท่านพระมหินทเถระแสดงธรรมครั้งแรกนั้น ได้แสดงแปดวัตถุ ซึ่งแสดงเรื่องกรรมชั่ว และผลของกรรมชั่วที่ทำให้เกิดเป็นแปดลักษณะต่าง ๆ และวิมานวัตถุ ซึ่งแสดงเรื่องกรรมดี และผลของกรรมดีที่ทำให้เกิดเป็นเทพดาในวิมานต่าง ๆ ทำให้ชาวเกาะได้บรรลุธรรมเป็นอันมาก

มหินตาเลตั้งอยู่บนเขา แต่ขึ้นลงสะดวก เพราะมีบันไดหินกว้างขวางแข็งแรง ตอนแรกชักท้อใจว่าจะขึ้นไหวไหม เพราะเห็นว่าต้องขึ้นเป็นพัน ๆ ขั้น แต่คุณขยันก็บอกว่า คณะเราสามารถเอารถมาจอดในที่สูงขึ้น จะได้ขึ้นบันไดไม่มากนัก ตอนนั้นฝนตก ต้องกางร่ม แต่ก็ดีที่อากาศไม่ร้อน เดินขึ้นไม่ทันเหนื่อยก็ถึงที่ราบกว้าง มีพระพุทธรูป และพระเจดีย์เล็ก ๆ ซึ่งทราบว่าเป็นอัมพัตถเจดีย์ สถานที่ท่านพระมหินทเถระและพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะพบกันเป็นครั้งแรก และที่พระเจดีย์นี้ยังบรรจุพระธาตุของท่านพระมหินทเถระ ผู้เป็นพระอรหันต์ โอรัสของพระเจ้าอโศกมหาราช ผู้นำมรดกอันล้ำค่าที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมอบให้ชาวโลกมามอบให้ชาวเกาะลังกา หลังจากพระผู้มีพระภาคปรินิพพานแล้ว ๒๐๐ กว่าปี

มองขึ้นไป ก็เห็นพระเจดีย์ใหญ่สีขาวบริสุทธิ์บนยอดเขาที่สูงขึ้นไปอีก ทราบว่าเป็นพระเจดีย์ที่ประดิษฐานพระอุณาโลม (กระดูกหน้าผาก) ของพระผู้มีพระภาค ต้องขึ้นเขาอีกแล้ว คราวนี้ไม่เป็นบันได ต้องปีนไปตามก้อนหิน แต่มีราวบันไดเหล็กให้เกาะ ไม่สูงนัก ก็ทุลักทุเลพอสมควรสำหรับคนวัยใกล้เกษียณอย่างพวกเรา แต่เมื่อขึ้นไปถึงแล้ว ก็ได้เห็นทิวทัศน์สวยงามรอบ ๆ มหินทเล อากาศหลังฝนตกสดชื่น สะอาดมาก ได้เวียนเทียนประทักษิณรอบพระมหาเจดีย์อีกเช่นเคย รู้สึกดีมาก ๆ ที่ได้มาเห็นและนมัสการสถานที่นี้ ได้ทราบว่า ไม่ค่อยมีคนไทยมาถึงที่นี่

มองไปข้างหน้า เห็นยอดเขาที่เป็นก้อนหินก้อนใหญ่ มีหลังคา ทราบว่าเป็นสถานที่ที่ท่านพระมหินทเถระและคณะพระธรรมทูตเหาะจากอินเดียมาลงบนยอดเขานั้นเป็นครั้งแรก แล้วจึงจะลงมาพบกับพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะที่อัมพัตถเจดีย์ที่อยู่ข้างล่าง มีพระสงฆ์ศรีลังกาขึ้นไปชมบนยอดเขานั้นหลายรูป คุณขยันถามพวกเราว่า มีใครจะขึ้นไปไหม เมื่อไม่มีใครไป ขอนมัสการข้างล่าง คุณขยันก็ทำท่าโล่งใจ เพราะไม่อย่างนั้นจะต้องพาปีนขึ้นไปบนเขาอีก

เมื่อลงมาพร้อมกันแล้ว คุณขยันผู้คุ้นเคยกับเจ้าอาวาสทุกแห่ง ก็พาไปกราบนมัสการเจ้าอาวาสในกุฏิ พอเข้าไปไฟฟ้าก็ดับ อาคารนั้นมีดสนิท มีสามเณรนำชามาให้ดื่ม ต้องใช้ไฟฉายจึงพอมองเห็น สักพักหนึ่งไฟฟ้าจึงมา เจ้าอาวาสได้นำพระบรมสารีริกธาตุขนาดเล็ก ๒ องค์ มาให้ชม ท่านเล่าว่า ชุดพบในเจดีย์เก่า (ซึ่งภาพถ่ายให้ดูด้วย) พวกเราได้ชมอย่างใกล้ชิด และขอความกรุณาให้ท่านนำมาเทินบนศีรษะของพวกเราทุกคนเพื่อเป็นสิริมงคลด้วย

เจ้าอาวาสเล่าให้ฟังว่า วัดนี้สอนปริยัติธรรมแก่ภิกษุสามเณร มีเณรจำพรรษาอยู่ที่นี้ประมาณ ๕๐ รูป ต้องรับภาระเรื่องอาหารและการศึกษาสามเณรทุกอย่าง ชาวบ้านบริเวณนี้ฐานะก็ไม่ดี และที่มหินทเลก็ไม่ค่อยมีนักแสวงบุญจากต่างเมือง เช่น เมืองไทยมามากนัก และที่ศรีลังกา พระเณรจะฉันอาหารในบาตร แม้จะไม่บิณฑบาตก็ตามและบาตรเหล็กสำหรับสามเณรนั้นเก่าแก่ จนร้าวชำรุดแล้ว จึงขอบิณฑบาตบาตรจากเมืองไทยสำหรับสามเณรตามแต่จะศรัทธา เพราะที่ศรีลังการาคาแพงมาก คือ ๓,๒๐๐ รูปี ไม่อยากให้ใครทำคนเดียว ขอให้ช่วย ๆ กัน พวกเราจึงรับปากว่าจะจัดการส่งไปให้ พร้อมกันนั้นก็ได้ถวายปัจจัยเพื่อเป็นค่าภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณรในวัดนี้ด้วย

ท่านเจ้าอาวาสให้สามเณรหลายรูปมาสวดมนต์ให้พร เสียงใส ๆ หน้าที่ยังไร้เดียงสาของสามเณรเหล่านั้นจับใจเรามาก เพราะทราบว่าเมื่อมาบวชเป็นสามเณรแล้ว ก็จะไม่สึกไม่ได้ จึงให้คุณขยันเป็นล่ำมเรียนท่านว่า ขออนุโมทนาในกุศลที่บวชเป็นสามเณร ขอให้ช่วยกันเผยแผ่พระสัทธรรมให้รุ่งเรืองต่อไป เมื่อคุณขยันกล่าวอย่างนั้นแล้ว เจ้าอาวาสก็หัวเราะชอบใจ ไม่ทราบว่าเราจะเป็นอย่างอื่นหรือเปล่า เพราะที่เราพูดนั้นด้วยความซาบซึ้งจริงใจ ไม่เห็นมีอะไรต้องขำเลย แต่ก็ถึงเวลาต้องลาจากพร้อมกับสัญญาบุญที่จะนำบาตรสำหรับสามเณรมาถวายในโอกาสต่อไป

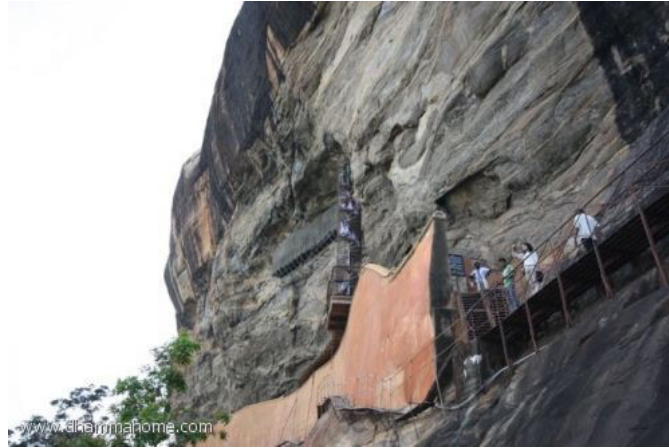
สีคิรียา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๓ วันนี้เดินทางออกจากโรงแรมอมายาเลคแล้ว เพื่อเดินทางไปชมสีคิรียา ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกสมัยใหม่ ระยะทาง ห่างจากโรงแรมไม่มากนัก เพราะระหว่างทางก็มองเห็นเขาสีคิรียาอยู่ไกล ๆ เส้นทาง เป็นถนนเล็ก ๆ เหมือนถนนในชนบท ผ่านทุ่งนา ป่าละเมาะ เห็นนกยูงและนก หลากหลายชนิดด้วย

เมื่อพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะเสด็จพระราชดำเนินมายังบริเวณนี้ ทรงพอ พระทัยมากจึงพระราชทานนามว่า สีหคิริ ซึ่งแปลว่าเขาสিংห์ และเป็นวัดถ้ำของ พระภิกษุในพระพุทธศาสนาหลายถ้ำ ปัจจุบันก็ยังมีร่องรอยอยู่ ที่น้ามหัศจรรย์ก็คือ มี

การแกะหินให้เป็นหลืบขนาดเล็ก เหมือนเป็นกันสาด เพื่อให้หน้าฝนไม่สาดเข้าในถ้ำ แม้ฝนจะตกหนัก ในถ้ำก็ไม่เปียกเลย ช่างชาวนิรโรคจริง ๆ

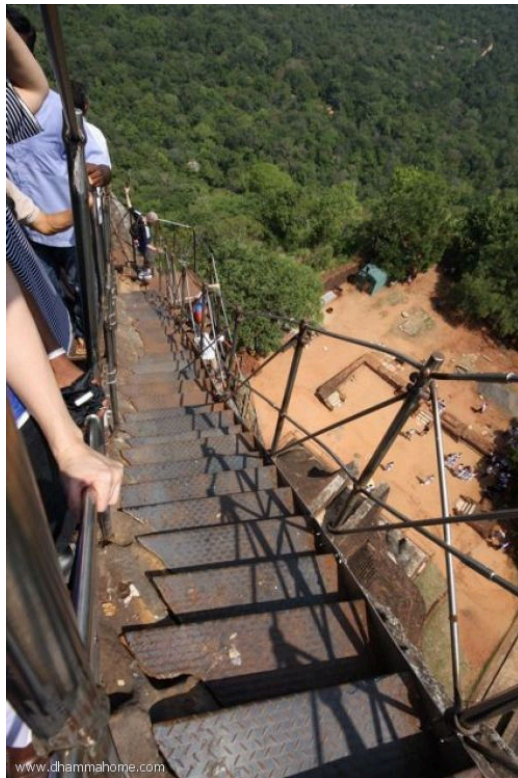
ประวัติของสิคิริยานั้นไม่น่าชื่นชมนัก เพราะพระเจ้ากัสสปะ ซึ่งเป็นโอรสที่เกิดจากมเหสีรองของพระเจ้าธตฺตเสน ได้ทูลขอพระราชสมบัติจากพระราชบิดาที่ตั้งใจยกให้น้องชายที่เกิดจากอัครมเหสี คือ เจ้าชายโมคคัลลานะ เมื่อพระเจ้าธตฺตเสนตรัสว่า สมบัติของเราอยู่ในทะเลสาบ ถ้าอยากจะได้ก็จงยกให้ เจ้าชายกัสสปะจึงโกรธจัด ผลักพระราชบิดาตกลงไปในทะเลสาบสิ้นพระชนม์ แล้วสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ เจ้าชายโมคคัลลานะกลัวภัย จึงหนีไปอยู่ที่อินเดีย

เมื่อสถาปนาตนเองในปี พ.ศ. ๑๐๒๐ แล้ว ก็ย้ายที่ประทับจากเมืองอนูราธปุระ มาอยู่ที่สิคิริยา เพราะกลัวภัย โดยใช้เวลารสร้างภูเขาให้เป็นพระราชวัง ที่มีเครื่อง

ป้องกันภัยและสิ่งน่ารึ้นรมย์มากมาย ตั้งแต่คูน้ำใหญ่รอบนอก ที่เลี้ยงจะเข้าไว้ป้องกัน และป้อมปราการที่แน่นหนาแข็งแรง มีสระว่ายนํ้าขนาดใหญ่ทุกมุม ภายในสระนั้นมี นํ้าพุด้วย และแต่ละสระจะมีห้องเล็กเป็นห้องลับอยู่

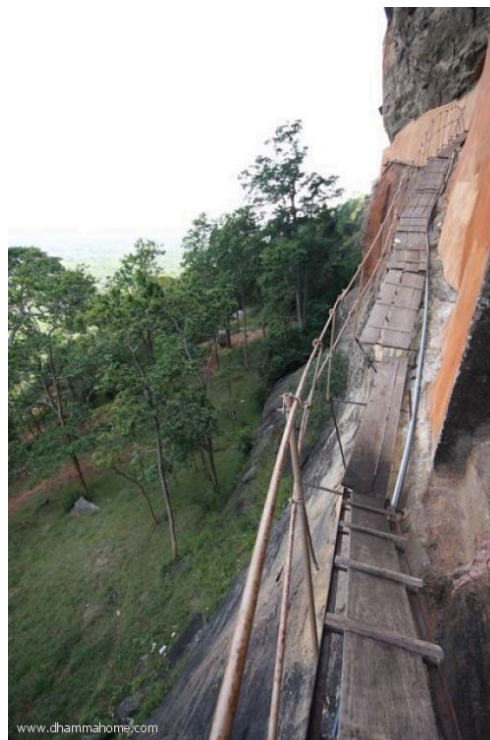
คุณขັນถามพวกเราว่า รู้ไหมว่ามีไว้ทำอะไร เราคิดว่าไว้เปลี่ยนเสื้อผ้าเหมือน สระว่ายนํ้าในปัจจุบัน แต่ปรากฏว่า เป็นที่จะเสด็จหายไปกับนางสนมที่พอพระทัยใน ขณะที่เล่นนํ้าอยู่

เขาสีคิรียาสูงพอสสมควร ต้องเดินแล้วหยุดพักหลายครั้ง มีชายหนุ่มศรีลังกา หลายคนมาอาสาช่วยจูงหรือพยุงให้ขึ้นไปข้างบนด้วยราคาที่ค่อนข้างแพง เป็นพันบาท เราจึงปฏิเสธทุกครั้งที่เขาเข้ามาจับแขน เลยโดนต่อว่า “you’re bad people.” รู้สึกโกรธ เหมือนกัน ความรู้สึกดี ๆ ต่อคนศรีลังกาเกือบจะหมดไป ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า เขาพูดอย่างนั้น เพราะโกรธที่เราทำให้เขาไม่มีรายได้ ซึ่งอาจจะสำคัญกับเขามากก็ได้ แต่ก็โกรธไปแล้ว ต่างคนต่างโกรธกัน แต่คนโกรธที่หลังเร็วกว่า เพราะเห็นกิริยาของคนโกรธก่อนไม่น่าดู แล้วก็ยังโกรธตาม ลืมที่ท่านอาจารย์ย้ำบ่อย ๆ อีกแล้วว่า โกรธก็เป็นสภาพธรรมอย่าง หนึ่ง เกิดเพราะเหตุปัจจัย คือ ความเป็นตัวตนของเรานั้นเอง

ปีนเขาไปเกือบครึ่งทาง ก็ถึงจุดที่ให้ดูภาพวาดสีเฟรสโกอายุช้านับพันปี เป็นภาพนางอัปสรที่สียังสดใสสวยงาม แม้ว่าส่วนใหญ่จะลบเลือนไปตามกาลเวลา แต่ก็ยังเหลือให้ชมหลายภาพ เราไม่ได้ขึ้นไป เพราะเคยมาดูแล้วเมื่อครั้งก่อน เห็นบันไดเวียนสูงชันก็เลยยอมแพ้ นั่งคอยอยู่ข้างล่าง

เมื่อพวกที่ขึ้นไปดูมาพร้อมแล้ว ก็เดินเลียบเขาขึ้นสูงไปอีกจนถึงบริเวณที่เป็นขาสิงห์ก่อนที่จะขึ้นถึงพระราชวังจริง ๆ ซึ่งต้องขึ้นบันไดสูงชันอีกหลายชั้น ก็เลยหยุดรอที่ขาสิงห์นี้แหละ เพราะข้างบนก็เป็นแต่ซากหินที่มีคนชี้บอกให้รู้ว่า นี่เป็นเวทีแสดงระบำ มีสวนดอกไม้ มีสระน้ำ ซึ่งก็ดีเหมือนกัน ถ้ายังไม่เคยเห็น เพราะอากาศข้างบนนั้นสด

ขึ้นดีมาก ที่จัดสัทธิยาว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ คงเพราะว่าใช้ความอุตสาหะในการสร้างมาก ใช้เวลาเนรมิตภูเขาหินให้พระราชวังอันวิจิตรถึง ๗ ปี

พระเจ้ากัสสปะถึงอยากเป็นกษัตริย์ เพราะมีอำนาจที่จะสั่งเนรมิตทุกอย่างที่ต้องการได้ ไม่ว่าจะเป็นรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ประณีต อย่างไรก็ตามแต่ สิ่งที่พระราชอำนาจของใคร ๆ ไม่อาจบันดาลได้ ก็คือ ความสุขอันเกิดจากการหมดกิเลส ต้องเป็นธรรมชาติของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น จึงจะสามารถได้ความสุขที่เกิดจากการไม่มีกิเลสได้

เมื่อเสวยสุขที่ปะปนกับความกลัวภัยบนสิทธินานถึง ๑๑ ปี เจ้าชายโมคคัลลานะก็ยกทัพจากอินเดียมาล้อมสิทธินาไว้ สถานที่ปลอดภัยที่สุด ก็เลยกลายเป็นที่กักขังพระองค์ไม่ให้หนีมาได้ จึงปลงพระชนม์ชีพตัวเอง สวรรคตไป ต้องทรงจากทุกสิ่งทุกอย่างที่สร้างไว้เพื่อความสุขของพระองค์ตลอดไป และบัดนี้ก็คงอยู่ในนรก เพราะทรงทำกรรมหนัก คือ ฆ่าบิดา

หลังจากนั้นสิทธินาก็เป็นพระราชวังร้าง เป็นสิ่งยืนยันพระพุทธรูปหนึ่งที่ว่า “ ตนย่อมไม่มีแก่ตน ทรัพย์และบุตรจะมีแต่ที่ไหน ” วัดถ้ำที่เชิงเขาที่ทรงให้พระภิกษุออกไปอยู่ที่อื่น ก็กลับมาเป็นวัดถ้ำอย่างเดิม

ออกจากสิทธินาก็เดินทางไปแคนดี้ ซึ่งจะต้องผ่านมาตาเล ที่มีสวนสมุนไพรหลายแห่ง คุณขยันพาเราแวะไปสวนสมุนไพรร้านเดิม มีการนำผลิตภัณฑ์มาแสดง เห็นขวดน้ำมันคิงโคโค้นท์ก็นึกถึงความหลัง เลยไม่อยากซื้ออะไร แต่เมื่อไม่เห็นมีใครอุดหนุน ก็เลยคิดจะช่วยซื้อยาหม่อง ปรากฏว่าขวดละ ๑,๘๐๐ รูปี (๖๐๐ บาท) เลยต้องเปลี่ยนใจเพราะด้วยเงินเท่านี้ ที่เมืองไทยซื้อยาหม่องได้เป็นโหล

คุณขยันคนช่างพูดเล่าว่า เมืองมาตาเลมีเศรษฐกิจดีกว่าเมืองอื่น ๆ เพราะเป็นแหล่งขายรถยนต์มือสองที่สั่งมาจากญี่ปุ่น และสาวมาตาเลนี้สวยที่สุดในเกาะศรีลังกา เพราะเป็นลูกครึ่งอังกฤษ แต่เท่าที่เห็นเดินตามถนนก็ไม่เห็นเป็นจริงอย่างที่บอก เมื่อถามคุณขยันก็บอกว่า คนสวยก็ต้องอยู่ในบ้านสิ จะมาเดินให้คนอื่นเห็นทำไม

ระหว่างทางได้แวะโชว์รูมโรงงานเซรามิคนาริตาเกะ ของญี่ปุ่น ที่ขายเครื่องใช้เซรามิคราคาโรงงาน ก็สวยงามดี แต่ก็ไม่ได้ซื้ออะไร เพราะคิดว่าจะซื้อไปเก็บทำไม

อายุก็ขนาดนี้แล้ว ชาที่ซื้อจากศรีลังกาเมื่อ ๘ ปีก่อนก็ยังอยู่ คนใกล้ตัวเพิ่งเก็บไปทิ้งพร้อมกับค่าน

ก่อนจะออกจากมาตาลี ได้แวะชมวัดอาลูวิหาร ซึ่งเป็นสถานที่ทำสังคายนาครั้งที่ ๕ ในปี พ.ศ. ๔๔๓ ซึ่งได้จารึกลงในใบลานเป็นครั้งแรกของโลก นับว่าเป็นพระไตรปิฎกฉบับแรกของโลก ทำให้พระธรรมคำสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้ามีหลักฐานสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เมืองแคนดี้

เกาะลังกาเป็นเกาะเล็ก ๆ กว้างประมาณ ๒๐๐ กว่ากิโลและยาว ๔๐๐ กว่ากิโล (จำตัวเลขที่แน่นอนไม่ได้) จึงไปไหนมาไหนได้ในเวลาอันรวดเร็ว แม้ว่าจะวิ่งได้ ๓๕ กม.ต่อชั่วโมงก็ตาม

หลังจากแวะตามทางเรื่อยมาแล้ว ก็ถึงเมืองแคนดี้ในเวลาบ่ายสอง ถึงเร็วจนน่าแปลกใจ มีเวลาเหลือก่อนที่จะไปชมการแสดงพื้นเมืองในเวลาบ่ายสี่โมงครึ่ง คุณขยันจึงพาแวะซื้อปิ้งจตุจักร ประตูนํ้า ไบหยกของเมืองแคนดี้ ซึ่งเราขอรอในรถ เพราะอยากจะพัก และขอกลับไปโรงแรมก่อนโดยไม่ชมการแสดงพื้นเมือง เพราะเคยดูแล้ว

เมืองแคนดี้เป็นเมืองหลวงสุดท้ายของศรีลังกาก่อนที่จะตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ได้ทราบว่า มีการสู้รบกันก่อนจะตกเป็นอาณานิคม และเมื่อชาวศรีลังกาทราบว่าอังกฤษยึดพระธาตุเขี้ยวแก้วไว้ได้ก็วางอาวุธยอมแพ้ หลังจากนั้นก็เกิดความแห้งแล้งอย่างหนัก เพราะฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทางศรีลังกาจึงเจรจากับอังกฤษขอพระเขี้ยวแก้วมาประดิษฐานไว้ที่เมืองแคนดี้อย่างเดิม (อันนี้คุณขยันไม่ได้เล่า แต่อ่านข้อมูลจากเว็บไซต์ ไม่ได้ตรวจสอบจากที่อื่นอีก)

เมืองแคนดี้มีภูเขาล้อมรอบ มองลงมาเห็นทะเลสาบที่สวยงาม มีแม่น้ำมหาเวลี แม่น้ำที่ยาวที่สุดในเกาะลังกา ซึ่งยาวกว่า ๓๐๐ กม.ไหลผ่าน มีวัดมัลลิกา ดาลลา ที่ประดิษฐานพระเขี้ยวแก้ว เป็นสถานที่สำคัญที่สุด นอกจากนั้นยังมีสวนพฤกษศาสตร์ (Royal Botanic Garden) ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย เราได้พักโรงแรม Mahaweli Reach ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำมหาเวลีด้วย เป็นโรงแรมระดับ ๕ ดาว ที่อาหารเย็นอร่อยมาก โดยเฉพาะอาหารมองโกเลีย แถมยังมีเพลงป๊อบสมัยเราเป็นสาว ที่ขับร้องโดยนักร้องชาวศรีลังกาที่เป็นเพื่อนกับคุณชยันต์ผู้กว้างขวาง คุณชยันต์จึงพานักร้องมาแนะนำให้เราพวกเรารู้จัก และได้ขอเพลงด้วย

วัดพระเขี้ยวแก้ว หรือวัดมัลลิกา ดาลลา เปิดให้กราบนมัสการวันละ ๓ เวลา คือ ในเวลา ๖ โมงเช้า ๑๐ โมงเช้า และ ๖ โมงเย็น เราได้กราบนมัสการรอบ ๖ โมงเช้า แต่ต้องไปถึงเวลาประมาณตีห้าครึ่ง เพราะมีขั้นตอนการเข้ามากพอสมควร

เมื่อไปถึงนั้น มีชาวศรีลังกาซึ่งส่วนใหญ่แต่งชุดขาว ยืนเข้าแถวยาวเหยียด ได้ทราบว่ามีคนเข้ามาเข้าแถวตั้งแต่ตีสี่ แต่พวกเราได้รับสิทธิพิเศษมาเข้าประตูด้านข้าง ที่มีตำรวจทั้งชายและหญิงดูแลอย่างเข้มงวด ต้องผ่านเครื่องตรวจสอบอาวุธด้วย เมื่อเข้าไปในบริเวณวัด ก็ได้ยินเสียงกลองบูชาพระเชี้ยวแก้วตามพระราชประเพณีตั้งแต่พระเจ้าทอวานัมปิติสสะ โดยคนตีกลองและเจ้าหน้าที่ทั้งหลายก็แต่งตัวตามแบบราชสำนักในครั้งโบราณ

พวกเราได้เข้าไปนั่งคอยในที่พิเศษหน้าหอนมเตี๋ยรทันตธาตุ ประตุนมเตี๋ยรทันตธาตุยังปิดอยู่ มีชาวศรีลังกานำอาหารและดอกไม้มาถวายเข้าแถวยาวเหยียดเพื่อจะเดินผ่านประตูไปโดยไม่ได้เข้าไปกราบนมัสการข้างใน แต่เขาก็ยิ้มแย้ม พวกเขามาจับผ้าไตรจีวรที่พวกเรานำไปถวายสักการะ พร้อมกับกล่าวคำ สาธุการ ๆ เช่นเคย ได้ทราบว่าพวกเขาจะได้กราบนมัสการอย่างใกล้ชิดปีละครั้ง ในวันที่ ๑๓ เมษายน ซึ่งถือว่าเป็นวันปีใหม่ของศรีลังกา

ระหว่างนั่งรอ ได้สวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย กล่าวคำถวายผ้าไตรจีวร และคำขอขมาพระรัตนตรัยที่ได้ล่วงเกินโดยไม่ได้ตั้งใจ เพื่อความสำรวมระวังในกาลต่อไป

ทุกคนต้องคิดอยู่ตลอดเวลา แต่คิดอย่างไรจึงเป็นกุศล และคิดถึงบุคคลใดจะเป็นกุศลอย่างสูงสุดถ้าไม่ใช่คิดถึงพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น เมื่อได้มานั่งอยู่หน้าหอนมเตี๋ยรที่ประดิษฐานพระทันตธาตุ ใกล้ชิดกับพระทันตธาตุที่เป็นส่วนหนึ่งของพระวรกายของพระองค์อย่างนี้แล้ว ก็ควรจะนึกถึงพระคุณของพระองค์ แต่ก็นึกคิดได้ตามที่ได้ศึกษามาเท่านั้น ตามกำลังสติปัญญาที่มีเพียงเล็กน้อย

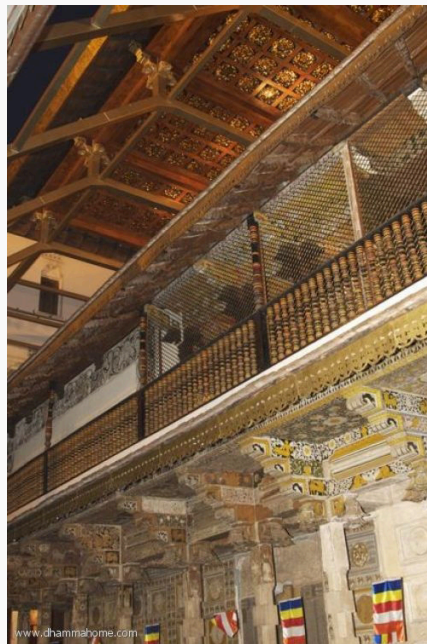
เข้าใจแล้วว่าพระอริยสาวกในสมัยพุทธกาลสามารถกล่าวถึงพระพุทธานุภาพของพระผู้มีพระภาคได้ทั้งคติน เมื่อมีผู้มาถามว่า พระพุทธานุภาพมีเพียงเท่านี้หรือ ท่านก็กล่าวว่า ยังมีอีกมาก แต่ท่านรู้เพียงเล็กน้อย เหมือนปีกนกที่สัมผัสกับอากาศเวลาบิน พระพุทธานุภาพเหมือนกับอากาศทั้งหมด หรือเหมือนจะงอยปากนกที่จุ่มลงในมหาสมุทร ความรู้ของเราน้อยนิดยิ่งกว่านั้นอีกหลายแสนเท่า ได้แต่ทราบว่า พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อตรัสรู้พระสัทธรรมที่ลึกซึ้ง เพื่อจะนำสัตว์ออกจากสังสารวัฏ เมื่อตรัสรู้แล้ว ก็ทรงมีพระพุทธานุภาพมากมาย พระองค์ทรงพักผ่อนเพียงเล็กน้อย เวลา

ทั้งหมดทรงประกาศพระสัทธรรม นำสัตว์ผู้บำเพ็ญบารมีมาให้พ้นจากทุกข์ คือ ดับกิเลส เช่นเดียวกับพระองค์

กุศลจิตที่เกิดการนึกถึงพระพุทธรูป ที่เป็นพุทธานุสติ คงจะเกิดน้อยนิด เพราะการศึกษาปริยตินั้นก็ยังน้อยนิดเช่นกัน ทำให้รู้ว่า ต้องศึกษาพระธรรมต่อไปทั้งในชีวิตนี้และต่อ ๆ ไปจนกว่าจะสิ้นสุดสังสารวัฏ

นั่งอยู่ไม่นานนัก ประตูหอมณเฑียรก็เปิดออก ได้ทราบว่า มีผู้ถือกุญแจถึง ๓ คน มีชาวศรีลังกาเดินออกมาหลายคน ท่านเหล่านี้ คือ ผู้นำภัตตาหารและดอกไม้เข้าไปถวายข้างใน ซึ่งจะผลัดเปลี่ยนกันไปทุกวัน บางท่านก็มาจากต่างจังหวัดไกล ๆ แต่ก็มีที่พักในวัดให้

เมื่อพวกเราเข้าไปข้างใน มีพระภิกษุศรีลังกานำดอกเข็มกระแตขาวหอมมากมาให้บูชา ได้เห็นแต่พระสถูปที่ประดับด้วยสร้อยสังวาล และอัญมณีที่มีผู้นำมาถวายมากมาย ไม่ทันได้สังเกตภายในหอมณเฑียร เพราะมีเวลาไม่มากนัก

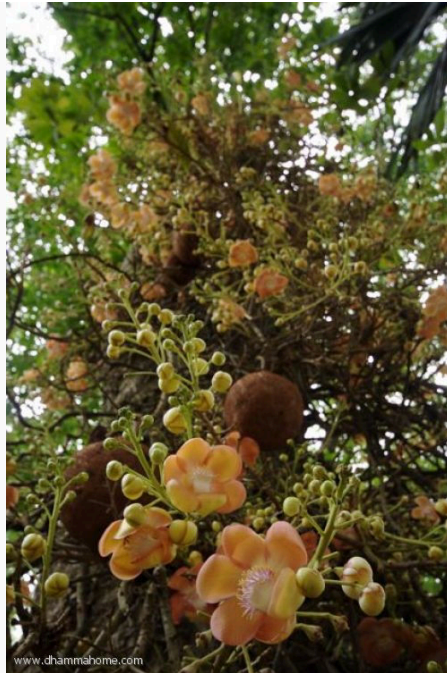

เมื่อลงมาข้างล่างอาคาร ก็ได้เวียนเทียนประทักษิณหอมณเฑียรที่ประดิษฐานพระเชี้ยวแก้ว และจุดโคมประทีปที่นำมาจากกรุงเทพ ถวายไว้ที่นี่เลย

และจากนั้นก็ได้นมัสการพระพุทธรูปในอาคารหลายหลังภายในวัด เป็นอันว่าการมาทำบุญที่ศรีลังกา ก็จบลงที่วัดพระเชี้ยวแก้วแห่งนี้ ด้วยจิตที่ปีติโสมนัสในกุศลที่กระทำไว้ เหมือนได้ฝังทรัพย์ไว้ดีแล้ว เป็นบุญนิธิ ที่ไม่มีสิ่งใดสามารถทำอันตรายได้ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากโจร จากน้ำ จากไฟ และบุคคลอื่นไม่เป็นที่รัก บุญนี้จะติดตามไปทุกแห่งทุกเวลาที่ระลึกถึง แม้กลับมากกรุงเทพแล้ว คิดถึงการไปทำบุญนี้ครั้งใด ก็ยังชุ่มชื่นใจทุกครั้ง

ก่อนจะออกจากแคนดี้ ได้แวะชมสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ใกล้วัดพระเชี้ยวแก้ว มีพื้นที่กว้างใหญ่ ๑๔๗ เอเคอร์ เริ่มสร้างในสมัยกษัตริย์องค์หนึ่งที่ประทับอยู่แคนดี้ ในปี ค.ศ. ๑๓๗๔ มีพันธุ์ไม้กว่า ๕,๐๐๐ ชนิด มีสวนสมุนไพร และเรือนกล้วยไม้ พวกเราชาวต่างประเทศเสียค่าผ่านประตูคนละ ๖๐๐ รูปี (๒๐๐ บาท) และเช่นเคยมีเด็กนักเรียนมาทัศนศึกษามากมาย

สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้สวยงามมาก มีต้นไม้ขนาดใหญ่มากมาย เพราะได้รับการดูแลอย่างดี ได้เห็นต้นสาละใหญ่มาก ที่ออกดอกตั้งแต่โคนต้นจนถึงกลางต้น หอมตลบไปทั่วบริเวณ อุดมคติถึงเรื่องที่เคยอ่านในมหาปริณิพพานสูตรไม่ได้ ที่กล่าวว่า เมื่อใกล้จะปรินิพพานนั้น ต้นสาละออกดอกมากมาย คงเป็นอย่างนี้เอง เห็นต้นสาละ ต้นนี้ต้นเดียวก็คุ้ม เหมือนได้รับรางวัลจากการมาทำบุญครั้งนี้แล้ว

นุวารา เอลียา

หลังจากขึ้นชมความสวยงามของสวนพฤกษศาสตร์ เมืองแคนดี้แล้ว ก็เดินทางลงใต้มาที่เมืองนุวารา เอลียา ซึ่งเป็นภูเขาทางตอนกลางเกือบใต้ของเกาะลังกา เป็นภูเขาสูงเหนือระดับน้ำทะเล ๒,๕๒๔ เมตร ซึ่งเป็นระดับที่พอเหมาะในการปลูกชาให้มีรสชาติที่สุด ชาวอังกฤษที่ยึดครองศรีลังกาในขณะนั้น ได้นำพันธุ์ชามาปลูก และนำชาวอินเดียจากรัฐทมิฬนาฑูตอนใต้ของอินเดีย มาเป็นคณงานไร่ชาด้วย

ทางขึ้นเขานั้น มีโค้งมากมาย แต่โชคดีที่เป็นรถมินิบัส และแล่นด้วยความเร็ว ๓๕ กมต่อชั่วโมง จึงไม่เหวี่ยงมากนัก แต่ก็ยังมีคนเมารถหลายคน คุณขยันให้ทายว่า มีกี่โค้งไม่มีใครตอบได้ จึงเฉลยว่า มี ๒ โค้ง คือ โค้งซ้ายและโค้งขวา (ฮา) ก่อนจะถึงที่สูงสวยงาม ก็ต้องแลกกับการเมารถบ้าง เป็นธรรมดาของโลก ที่ไม่มีอะไรจะได้มาเปล่า ๆ ต้องเสียอะไรเป็นการตอบแทนบ้าง นอกจากคนใกล้ตัวที่ได้ทำกุศลเพิ่ม คือ

นวดมือให้คนเมารถทั้งหลายหายวิงเวียนไปได้บ้าง หรืออาจจะไม่หาย แต่เจ็บมือแทน
เลยรีบบอกว่า หายแล้ว ก็เป็นได้

ก่อนจะถึงโรงแรมบนเขา ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทาง ก็ได้แวะโรงงานผลิตชาที่มี
รสชาติดีที่สุดใน การชิมชา เป็นการพักผ่อนอิริยาบถ อากาศที่นี่กำลังสบาย ต่างกับที่
อื่น ๆ ที่จากมาที่อากาศร้อนจัด อากาศเริ่มเย็น อุณหภูมิประมาณ ๑๐ องศา
บรรยากาศสดชื่น ยิ่งเมื่อได้จ่ายเงินซื้อชาเป็นของฝากแล้ว สารเคมีในสมองก็
สมดุล กลับเป็นตัวเองที่ชอบซื้อปั้งอีกครั้ง ทั้ง ๆ ที่ตั้งใจไว้แล้วว่า จะไม่หอบอะไรให้
ลำบาก รู้สึกเหมือนได้มาเที่ยวมากกว่ามาทำบุญ

เรื่องบุญกุศลนั้นลืมนึกไปเลย เรื่องดี ๆ ช่างลืมน่ายจริง ๆ เห็นความไม่เที่ยงของ
จิตหรือยัง ช่างเปลี่ยนแปลงไหลไปตามกิเลสอย่างรวดเร็วตามการสะสม ท่านถึงสอน
ให้มีสติปัฏฐานเป็นเกาะ เป็นที่พึ่ง ให้ระลึกถึงลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ
ว่า ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน เหมือนอยู่บนเกาะ ไม่ถูกกำลังแรงของน้ำกิเลส
พัดพาไปได้โดยง่าย

ทิวทัศน์ข้างทางตอนนี้ก็เห็นแต่ไร่ชาบนภูเขา มีแปลงผักเมืองหนาวที่ปลูกส่งไปขายทั่วศรีลังกา และเห็นไร่สตรอเบอรี่ด้วย มีคนงานผิวดำสนิททำงานอยู่ทั่วไป คุณขยันบอกว่า อุณหภูมิบนเขาอยู่ระหว่าง ๑๐ – ๑๔ องศา ตลอดปี แม้แดดจะจัด ก็จะไม่รู้สึกร้อน คนเลยผิวดำ เพราะไม่ได้ปกปิดร่างกายจากแสงแดด

ไม่ถึงบ่ายสี่โมงก็ถึงเมืองนูวารา เอลียา (Nuwara Eliya) คุณขยันจึงพาแวะที่จตุจักรของเมืองนี้ ซึ่งมีชื่อเสียงในการขายเสื้อ Jacket ยี่ห้อดังต่าง ๆ อาจจะเลียนแบบไม่ได้ตาม เพราะไม่สนใจซื้อ แต่ก็มีเพื่อนร่วมทางหลายคนได้เสื้อยี่ห้อดังถูกใจ

ตลาดก็เป็นถนนสายแคบ ๆ คุณเป็นชนบทน่ารักดี ระวังรถ ได้ยินเสียงสวดมนต์ภาษาบาลี คิดว่าหนูแว่ว แต่เป็นความจริง เพราะมีวัดพุทธอยู่ใกล้ ๆ ถามคุณขยันว่า จะไปชมได้ไหม คราวนี้ไม่ตอบรับหรือปฏิเสธ อาจจะนอกโปรแกรม ก็เลยไม่ได้ไปเยี่ยมชมวัดพุทธที่นูวารา เอลียา

ถึงแล้วค่ะ โรงแรม Jetwing St. Andrew's ที่เหมือนบ้านสไตล์อังกฤษ มีอายุ ๑๓๗ ปี ไม่ใหญ่มาก แต่ตกแต่งด้วยไม้เมืองหนาว ที่กำลังออกดอกสวยงาม อากาศก็เย็นสบาย

เมืองนูวารา เอลียา มีอีกชื่อว่า Little England เมืองอังกฤษบนเกาะลังกา เพราะชาวอังกฤษนิยมมาอยู่ที่นี่ในช่วงที่ปกครองศรีลังกา เนื่องจากเป็นเมืองที่มีทิวทัศน์สวยงาม มีฉากหลังเป็นเทือกเขา หุบเขา น้ำตก และไร่ชา และอากาศก็เหมือนฤดูใบไม้ผลิของประเทศอังกฤษ จึงเห็นบ้านเรือนในบริเวณนี้เป็นกระท่อมในป่า และคฤหาสน์สไตล์อังกฤษ

ตอนเช้าเปลี่ยนรถเป็นรถขับเคลื่อน ๔ ล้อ เพื่อขึ้นเขาสูงขึ้นไปอีก เพื่อไปเที่ยว Horton Plains National Park ระยะทางห่างจากนูวารา เอลียา ๓๒ กม. มีพื้นที่ประมาณ ๓,๑๖๐ เฮกเตอร์ เป็นเขตอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งค้นพบโดย Sir Robert Horton ผู้สำรวจชาวจาอังกฤษที่เข้ามาปกครองศรีลังกา ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๓๑ - ๑๘๓๗

ฮอร์ตตันเพลน มีลักษณะคล้ายภูกระดึง คือ เป็นที่ราบบนยอดเขา มีทางเดินให้ชมธรรมชาติ ๒ ทาง คือ ระยะสั้น ไปกลับ ๔ กม. และระยะยาว ๑๒ กม. คงเดาได้ว่าเราเลือกแบบไหน คือ เลือกระยะสั้น เพราะประมาณกำลังของตนเองได้ดี ทางเดินในป่าก็ทำให้เดินได้สะดวก ปลอดภัย (เขาเขียนคำเตือนไว้ว่า ให้เดินตามทางที่กำหนดไว้เท่านั้น)

เดินผ่านป่าโปร่ง มีพันธุ์ไม้นานาชนิด บางชนิดก็กำลังออกดอก มีต้นกุหลาบพันปีที่มีดอกตูมเต็มต้น ในเดือนเมษายนจะเป็นช่วงที่บานทั้งต้น ซึ่งเป็นไฮซีซั่นของประเทศศรีลังกา จะมีนักท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศมาที่นี่มากมาย และที่คาดไม่ถึงก็คือมีห้องน้ำอย่างสะอาดให้เข้าด้วย คิดว่าอยู่ในป่า คงจะเหมือนที่อื่นเดีย คือ ให้หาพุ่มไม้เป็นห้องน้ำกันเอง

เดินผ่านลานหินที่ธรรมชาติบรรจงแต่งให้ มีหลากสี ทั้งสีชมพู ม่วง ส้ม ด้วย
 ลวดลายสวยงาม และเดินชมธรรมชาติไปเรื่อย ๆ จนถึงสุดแผ่นดิน ก็เห็นภูเขาหลาย ๆ
 ลูกที่อยู่ต่ำกว่า เป็นอันว่าการเดินระยะสั้นก็สิ้นสุดแค่นี้ แต่ถ้าใครจะเดินต่อ ก็จะได้เดิน
 ขึ้นเขาไปอีก ไม่ย้อนกลับที่เดิม ความจริงเดินไม่เหนื่อยเลย เพราะได้เดินในบรรยากาศที่
 สดชื่น บางช่วงก็มีเมฆลอยผ่านไป เพลิดเพลินจริง ๆ

รับประทานอาหารเที่ยงบนฮอ์ตันเพลนส์ เพราะกว่าจะเดินกลับมาที่รถ ก็เกือบ
 เที่ยงแล้ว มีอีกา (ซึ่งมีมากมายในศรีลังกา จนมีคนบอกว่า เป็นที่มาของชื่อ ศรีลังกา)
 และกวาง มารอคอยอาหารจากนักท่องเที่ยวมากมาย

เมื่ออิมหน้าสำราญแล้ว ก็เดินทางกลับ แวะฟาร์มโคนมของนิวซีแลนด์ที่ขายโยเกิร์ตอร่อยมาก มีคนซื้อเนยแข็งมาด้วย บอกว่าอร่อยและถูกกว่าที่เมืองไทยมาก

กลับถึงโรงแรมประมาณบ่ายสามโมง ฝนตกพอดี โชคดีที่ตอนเดินอยู่บนฮอร์ตันเพลนนั้น ไม่มีฝน ทำให้ได้สัมผัสทั้งอากาศร้อน ร้อนมาก หนาว และฝน ครบทุกอย่างในเวลา ๙ วัน ระหว่างอยู่ที่ศรีลังกา

สวัสดิ์ และลาก่อนศรีลังกา

ก่อนจะลงเขาเพื่อกลับมานอนพัก ๑ คืน ก่อนขึ้นเครื่องกลับเมืองไทยที่เนกอมโบ ได้แวะชมทิวทัศน์สวยงามของเมืองนูเวรา เอลิยาในตอนเช้า สถานที่แรกคือ Grand Hotel โรงแรมที่ใหญ่โตสวยงามที่สุด มีอายุเก่าแก่ ๑๓๐ ปี

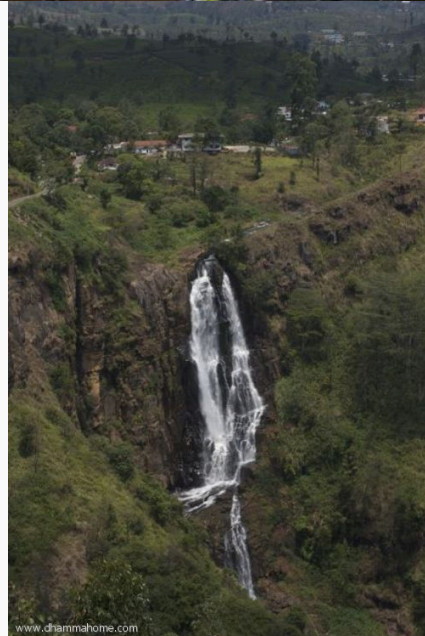

หน้าโรงแรมมีสวนดอกไม้สวยงามใหญ่โตกว่าโรงแรมที่เราอยู่มาก เห็นสหายธรรมจากมูลนิธิ ฯ เดินเล่น ชมสวนอยู่หลายคน เลยรีบพาคณะเพื่อนร่วมทางไปกราบท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ท่านอาจารย์มาพักตั้งแต่เมื่อคืนนี้ เสียดยาที่ไม่ทราบ จะได้มากราบตั้งแต่เมื่อคืน เพราะอยู่ใกล้กันมาก เดินไม่กี่นาทีก็ถึง แต่ได้กราบตอนนี้ก็ดีใจมาก และได้กราบเรียนให้ท่านทราบว่า แม้ไม่ได้มาด้วยกัน แต่พวกเราก็ได้ฟังธรรมที่ท่านอาจารย์บรรยายมาในรถ

หักทลายและลาจากคณะสหยาจรธรรมที่คุ้นเคยหลายท่าน เพื่อขึ้นรถไปเที่ยวต่อ
คุณขยันชี้ให้ดูยอดเขาสมณโกฏ (หรือสมณภูฏ ไม่แน่ใจ) ที่เห็นไกลๆว่า เป็นที่
ประดิษฐานรอยพระพุทธรูป ที่มีคนนิยมขึ้นไปกราบไหว้ ระยะขึ้นเขานั้นใช้เวลา ๒
ชั่วโมง และต้องขึ้นตอนกลางคืน เพราะกลางวันอากาศร้อนมาก มีคณะคนไทยมา
หลายคณะแล้ว การมานมัสการรอยพระพุทธรูปที่ยอดเขาสมณโกฏนี้ คงเกินกำลัง
ความสามารถของเราแล้ว จึงขอกราบนมัสการในรถ พวกเราทั้งหมดจึงสวดมนต์
สรรเสริญพระรัตนตรัยพร้อมกัน

จากนั้นก็แวะชม Tea Castle ปราสาทชาที่สวยงาม ชายชาที่มีบรรจุภัณฑ์
สวยงามราคาย่อมเยา ตรงจุดนี้เห็นน้ำตก St. Clair ชัดเจน ได้ชื่นชมและซื้อปิ้งกันจุใจ

ถึงเวลาลงเขา ซึ่งเป็นคนละทางกับขาขึ้น แต่ก็ไค้งไปไค้งมาเหมือนเดิม หลาย
คนเริ่มเมารถ ถามคุณขยันว่าจวนถึงหรือยัง เธอตอบว่า เดียวก็ถึง เมื่อถามว่าเหลืออีก
กี่ไค้ง ก็ตอบไม่ได้ เราเลยตอบว่า เหลืออีก ๒ ไค้ง คือ ไค้งซ้ายและไค้งขวา

แต่ในที่สุดอาหารเก่ายังไม่ทันกำเริบ ก็ถึงร้านอาหารที่ชื่อ Rafters Retreat ที่
คิตุลกาลา (Kitulgala) ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเกลานียา ซึ่งไหลผ่านโคลอมโบด้วย แม่น้ำ

สายนี้มีเกาะแก่งกลางแม่น้ำ อีกฝั่งเป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์ จึงมีชาวศรีลังกามาเที่ยวล่องแก่งมากมาย มองดูคล้าย ๆ กับวังตะไคร้ และเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่อง สะพานข้ามแม่น้ำแคว

การทำบุญและท่องเที่ยวศรีลังกา ก็คงจบด้วยความประทับใจในมิตรไมตรีของเพื่อนร่วมทางทุกคน ถึงแม้ว่าบางคนอาจจะเพิ่งรู้จักกัน แต่ก็มีเมตตาจิตที่พร้อมจะเกื้อกูลกัน ทำให้การเดินทางครั้งนี้ราบรื่น สนุกเพลิดเพลิน และสำหรับผู้ที่เคยไปอินเดียมาแล้วจะพบว่า ศรีลังกาคือสวรรค์ของนักเดินทางแสวงบุญ เพราะถนนหนทางก็ราบเรียบสะดวก ห้องน้ำก็สะอาด และมีตลอดทาง อาหารการกินก็ถูกปากคนไทยมากกว่าอาหารอินเดีย น้ำพริกเผ่า หมูหยองที่เตรียมไป เกือบจะไม่ได้ใช้เลย

ผู้คนก็เป็นมิตรและมีน้ำใจ บางครั้งให้รางวัล เด็กกรกก็ไม่ยอมรับ ผิดกับที่อินเดีย ทุกคนอยากได้เงินหมด ทำอะไรนิดหน่อย ก็ขอเงิน เช่น เข้าห้องน้ำสนามบินก็มาขอเงินที่ประตู และขอทานเกือบไม่มีเลย เห็นเพียงสองคนเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ศรีลังกาหรือที่อื่นใดในโลกไม่มี ก็คือ สังเวชสถานทั้ง ๔ ดังนั้นถึงลำบากอย่างไร ก็ยังต้องไปอินเดียอยู่ดี

และการเดินทางครั้งนี้มีอรรถรสมากขึ้น เพราะมีคฤตศกชาวศรีลังกา ที่ชื่อคุณชยัน ทำหน้าที่สมชื่อจริง ๆ เพราะอธิบายทุกอย่าง อย่างที่นักท่องเที่ยวอยากจะรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ถ้าจำที่คุณชยันอธิบายได้หมดคงจะเขียนเรื่องเกาะลังกาทั้งหมดได้เลย เข้าใจแล้วว่าทำไมคนไทยจึงจงใจให้คุณชยันเป็นมัคคุเทศก์ให้ เพราะนอกจากจะพูดภาษาไทยได้แล้ว ยังชยันอธิบายและชยันบริการด้วย (ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้แล้ว นอกบรรยายไม่เกี่ยว) ก็ต้องขอขอบคุณอย่างมาก

ระหว่างอยู่ที่ศรีลังกา พูดคำว่า “อายุบวร” ที่เหมือนกับคำว่า “สวัสดี” หลายครั้ง ผู้ที่ฟังรู้เรื่อง คือ คุณขยัน ยานัด คนขับรถ นอกนั้นทำหน้าง ๆ อาจจะออกเสียงไม่ถูกต้อง บางคนเห็นยิ้มแย้มดี พอเราพูดว่า “อายุบวร” ก็ทำหน้าง เหมือนกับไม่รู้ความหมายของคำนี้เลย หลัง ๆ เลยพูดภาษาสากลว่า “Hello ” หรือ “Hi ” ไปเลย ดูจะเข้าใจกันทุกคน คงจะเหมือนฝรั่งพูดภาษาไทยแล้วเราฟังไม่รู้เรื่องนั่นแหละ

ตอนจะลาจากศรีลังกา ก็เลยขอพูดคำที่ตัวเราเองเข้าใจก็แล้วกันว่า “ สวัสดิ์และลาก่อนศรีลังกา” แต่จะได้ไปอีกหรือไม่ ขึ้นอยู่เหตุปัจจัยค่ะ